

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-ral 11a.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulfămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 FL.
Manuscrisele nu se in-
nepotază.

Răbdare și muncă.

Cu ziua de 17 Aprilie se împlinesc șase luni dela începutul războiului balcanic. Câte prefaceri, într'un period atât de scurt! Câte tradiții politice părăsite, câți idoli sfărâmați și prăbușiți în prăpastia trecutului. În 17 Octombrie fusese declarat războiul și, până în ultima clipă, în cancelariile europene nimeni nu crezuse, nu voise să creadă, în posibilitatea serioasă a conflictului înarmat. Aliații balcanici avuseră dibăcia de a duce în răstăcirea toată diplomația europeană. Până în ultimele zile membrii legațiunilor străine în Sofia petrecură în obișnuitele distracții ale aristocrației, raportând guvernelor lor, între o partidă de *tennis* sau *golf* și între un *five o'clock tea*, că Bulgaria nu are intenții războinice.

Cei mai surprinși de evenimente au fost însă, ca de atâtea ori în istorie, și în viață, cei mai interesați: Turcia și patrioții otomani. Sentimentul lor de siguranță întrece orice margini. Până la izbucnirea războiului, nimeni din ei nu ar fi visat un sfârșit atât de tragic — al conflictului.

Inchipuți-vă că, o săptămână-două înainte de izbucnirea războiului, exact cu șase luni în urmă, unul din cei 40.000 de Bulgari cari împoporează Adrianopolul, vre-un umil bragagiu sau grădinar, ar fi îndrăznit să oprească, în fața moscheii sultanului Selim sau aiurea, pe cutare înalt demitar turc, pe un pașa bunăoară și i-ar fi spus că peste două-trei luni aproape toată Turcia europeană, Serbia veche, Macedonia, Epirul și

Tracia până la Ceatalgea se vor afla sub stăpânirea Bulgarilor, Grecilor, Sârbilor și Muntenegrenilor disprețuiți și că armata bulgară va tăbări victorioasă aproape de porțile Stambulului. Inchipuți-vă că Bulgarul nostru ignobil ar fi invitat în ton poruncitor pe valiul sau pe pașa de Adrianopol să-și facă bagajul, căci peste câteva luni trupele victorioase bulgare vor intra în sunetele muzicelor militare în oraș; că peste o jumătate de an o administrație nouă, prefecti, judecători, funcționari, bulgari, sârbi etc., se vor fi instalat în Adrianopol, în Üsküb și Monastir, în Salonic și Dedeagaci; că mii de funcționari turci, azi încă abuzivi, împilatori și trufași, mâine vor pleca în jalnic convoi, scoși din slujbe, fără siguranța zilei de mâine, ruinați și pribegi, cu familiile rămase pe drumuri, încotro? Dar cine poate să spue? Poate spre Stambul, poate și mai departe... *inapoi în Asia!*

De sigur, temerarul zarzavagiu bulgar care ar fi îndrăznit să spue stăpânilor săi politici asemenea „nebulii” într'o formă atât de precisă ar fi fost taxat nu de criminal, ci pur și simplu de smintit. Proorociile sale ar fi stârnit, nu mânia, dar hohotul de râs al celor apostrofați și probabil nu pușcăria, ci bala-mucul l'ar fi găzduit vreme scurtă, ce-i drept, până la sosirea oștilor liberatoare ale țarului Ferdinand. Și cu toate astea cuvintele nebunului prooroc ar fi primit o confirmare sinistră pentru poporul otoman, pentru toți funcționarii turci samavolnici. Semețele pașale, mândri valii și mutesariffi și cadiii venali, aceste vii instrumente de tortură națională și religioasă a Turciei europene, vor pleca ina-

poi acolo de unde au venit strămoșii lor, luându-și pedeapsa meritată a suferințelor și durerilor imense ce au pricinuit atâtor milioane.

Soarta lor ar putea să slujească drept *memento* slujbașilor abuzivi și despotici ai tuturor regimurilor de asuprire națională. Guvernele apăsătoare și prigonitoare de neamuri ar putea să ia o pildă din întâmplarea fictivă a zarzavagiului bulgar. Pentru asupriții și obișduiții de astăzi, ea este însă încurajarea cea mai elocventă și confirmă din nou experiența că *nici o nedreptate politică, nici un sistem de asuprire și exploatare nu poate fi de durată definitivă.*

Adesea avem impresii înșelătoare că cutare formă de stat, cutare organizație politică este definitivă și că nici o zguduitură nu o va mai putea atinge. Ea ne pare expresia cea din urmă și neschimbătoare a unei evoluții îndelungate și orice încercare de a o clătina pare zadarnică. Deșartă iluziune, menită să amăgească pe cei ce stăpânesc, să-i dezmierde cu sentimentul fals al siguranței și să descurajeze pe cei slabi și sfioși.

Dar istoria nu se oprește pe loc. Popasurile ei, clipele de zăbavă, întârzierile aparente cari adesea ne impacientează nu sunt epoce de odihnă, de stare pe loc tardivă. Ea nu cunoaște odihna. Harnică și neobosită, atunci când pare mai zăbavnice, ea pregătește, sub formele imutabile ale trecutului încremenit, prefacerile și surprizele zilei de mâine. Plecați-vă urechea și ascultați cu atențiune: sub coaja de ghiață a întocmirilor politice osificate și îmbătrânite, murmură izvorul vieții nouă, până când, într'o zi, podul

Cronică din Paris.

Dispoziția Cafeului Anglais. — Pierre Loti și Claude Farrère despre neamul turcesc. — Un nou teatru parizian. — Intâia vizită a dlui Poincaré. — Dna Maeterlinck despre Emma Bovary.

Paris, 3 Aprilie.

Fiindcă mă anunțaseră gazetele că faimosul Café Anglais este pe cale de a fi dărâmat, m'am dus ieri pe marele bulevard, într'adins ca să-l văd. Ploua; cerul era întunecat și reflexul livid al norilor se proiecta pe fațada simplă și învechită a clădirii. O tristețea adevărată se desfășea din acele ziduri uzate. Peste câteva zile ele se vor prăbuși sub tărâncopul neîndurat. Și Cafeul Anglais va fi încetat de a mai exista...

Cu el va dispărea o pagină din istoria Parisului: — o pagină din viața lui. Legea supremă a naturei este fără îndoială distrugerea. Pentru a crea îi trebuie ani, zeci de ani, veacuri; pentru a distruge, o singură clipă. Distrucția e fulgerătoare și definitivă, în toate elementele firei. Cafeul Anglais o va cunoaște peste câteva zile. Peste câteva zile o acțiune violentă va împărăștia fantomele clipitelor trăite în faimosul local de petrecere, și odată cu el se vor nimici amintirile atâtor scene ce au avut loc de-a lungul atâtor ani între prietenii săi!

Se vor nimici toate vestigiile materiale ale acestei pagini din viața Parisului. De ce n'avem

putința de a percepe cu simțurile noastre, cu slabele noastre simțiri omenești, elementele neștiute ale firei. În cazul acesta, zidarii cari vor dărâma vestita cafenea ar auzi poate amestecându-se cu șgomotul tărâncopelor, un murmur fin și multiplu, făcut de mii de hohote de ris, din mii de șoapte amoroase, din mii de conversațiuni misterioase, din ciocnet de pahare și din zângănit de tacâmuri de argint... Ar fi ecoul atâtor minute de noapte pe cari oameni cari azi nu mai sunt, oameni iluștri sau bogăți, suverani ori oameni de geniu le-au petrecut în mijlocul cupelor de șampanie și al frumoașelor cu umerii goi.

Palatul Tuileriiilor care a ars, Opera veche care numai este și Cafeul Anglais care nu va mai fi, au purtat în ele elementele cele mai strălucite ale existenței imperiului al doilea. Tot ce Parisul și lumea avea mai notoriu s'a perindat la treptele tronului imperial din Tuileries, a vizitat balurile mascate ale Operei, și a supat în Café Anglais. Câte ființe glorioase ori fericite, câți suverani, câți îndrăgostiți au petrecut în vestitul restaurant! În sălile împodobite cu oglinzi și scânteetoare de argintul tacâmurilor, chelnerii impasibili și corecți au servit șampania ori palidul vin de Saint Julien. Uniformele ofițerilor străluceau, mai puțin însă decât coloanele de mărgăritar, cerceii de briliante, ochii radioși și pielea satinată ale frumoașelor Aspasii. Suveranii călătorind incognito, ambasadorii, oamenii politici francezi și

străini din cari nimic n'a mai rămas, vai! au plătit tributul vieții magnifice în Cafeul Anglais. Și este probabil că în păreții cari se vor surpa mâine-poimâine s'au imprimat vibrațiunile glasului, razele ochilor, fluiziile sufletesti, ale unor Vasile Alecsandri, Cogălniceanu și atâția alți Români!

Cât mă induioșează dispariția acestui local în care n'am intrat niciodată! El îmi vorbește de trecut, de un trecut apropiat, ale cărui urme materiale există încă, dar căruia numai puțin ființe îi mai supraviețuiesc. Și pe când priveam ieri la fațada-i veche, tristă, și udă de ploaie, am avut viziunea nopților de demult, în cari vizitatorii în uniforme sau în fracuri, și vizitatoarele în toalete grele de mătase deschideau ușile luminate. Printre ei, deslușeam par'că fantomele eroilor simpliști și fabuloși ai lui Ponson din Terrail, așa cum și-i închipuia imaginația mea de copil.

— De un talent aproape egal cu acela al lui Pierre Loti și tot ofițer de marină ca și dânsul, scriitorul Claude Farrère îmbrățișează și el cu o ardoare generoasă cauza turcilor învinși. Cel din urmă volum al acestui romancier este o expunere clară și vie a vieții turcești a moravurilor lor și în definitiv a calităților de cinste și de blândete. Este curios de constatat cum oamenii în măsură de a cunoaște bine Turcia și pe Turci, descoperă în această națiune virtuți ignorate în general. Până acum Francezii se mulțumiseră să-i ridice în cer numai pe Bulgari;

subred se rupe și apa zbucescete vie, caldă și creiatoare a forme nouă.

Sunt momente, ce-i drept, când în ochii noștri nerăbdători istoria are recăderi și întarceri. Fiți însă liniștiți, e o părere numai. Dacă une-ori, ca Penelope, ziua ca destramă ceea ce a țesut în tăcerea nopții, e că poate pânza n'a fost tare, urzeala prea slabă și bătaura rară, puțin rezistentă. Atunci, firește, trebuie desfăcută și bătută din nou, dar în clipa următoare suveica ei aleargă din nou, întinzând fir după fir, fără odihnă, în tăcerea laborioasă a nopții, sub vălul înmărmurit al aparențelor nemișcate.

Răbdare și muncă, trebuie să fie deviza tuturor asupriților și obijduiților. Ea trebuie să fie și deviza noastră. Dacă planurile iredentistilor macedoneni s'au putut realiza atunci când păreau mai departe de înfăptuire, în epoca regenerării false a imperiului otoman, nu se poate ca dorințele noastre, mai modeste, legale și constituționale, înscrise în programul partidului național, să rămâie multă vreme o chimera. Să nu ne pierdem răbdarea, curajul și stăruința. Toate suferințele și umilirile, toate revoltele înăbușite vor avea un sfârșit mai repede decât bănuiesc cei tari între vrășmași și cei slabi și îndoelnici între noi. Și atunci ne vom aminti de povestea zarzavagiului bulgar din Adrianopol. Vom vedea atunci măturată de marea furtună care curăță toată liota slujbașilor ce ne tiranizează, a micilor satrapi, a pașalelor și ienicerilor cari azi își încură calul samavolniciei și al poftelor în voie, și vom vedea poporul mărunț de miasme al burzilor, seghestilor și corcanilor, ucis de întâia atingere dezinfectantă a soarelui libertății naționale.

Correspondentul „Românului” de vorbă cu un înalt diplomat rus. Cu data de azi correspondentul nostru din Viena ne telegraiază următoarele:

Correspondentului d-voastră i s'a dat prilej de a avea o convorbire cu un înalt și distins personaj al diplomației rusești, despre relațiile dintre Austro-Ungaria și Rusia.

Acest personaj n'a făcut nici un secret din aceea că cercurile guvernamentale rusești sunt

foarte mulțumite cu succesele politice lor. Aceste cercuri au reușit fără de a purta război, să țină Austro-Ungaria în șah silind-o să ia măsuri militare întinse și foarte costisitoare. Dacă Austro-Ungaria ar fi urmărit și de data aceasta, cum a făcut timp îndelungat mai înainte, numai o politică a intereselor ei proprii, situația primea cu totul o altă înfățișare. Dar monarhia habsburgică s'a lăsat ademenită, să facă o politică europeană. Prin aceasta ea s'a instrăinat de propriile-i probleme.

Participării Angliei la demonstrația navală împotriva Muntenegrului monarhia nu i-a dat nici o importanță mai mare. Această participare a Angliei e numai un pretext pentru a-și putea concentra forțele navale în scopul de a paraliza eventuala primejdie a ridicării chestiei Dardanelor și, totodată, pentru a-și putea spune și ea cuvântul în chestia hotărârii că Marea Neagră să fie oare privită de un „mare clausum”, sau nu.

Urcarea contingentului militar. Presa vieneză și foile oficiale maghiare se ocupă pe lung și larg cu necesitatea de a se ridica contingentul de recruți. „Deutschnationale Korrespondenz” pe baza unei informații primite din cercurile deputaților nemți din Austria, anunță că autoritățile militare vor cere în ședințele camerei urcarea numărului recruților stabilit anul trecut. Autoritățile ar voi ca urcarea contingentului să se facă cu 15.000 de recruți.

„Die Zeit” din Viena află din izvor demn de credință următoarele privitoare la plămuita urcare a contingentului de recruți: Guvernele în conțelegere cu ministrul comun de războiu voesc ca numărul recruților să-l sporească cât mai mult cu puțință atât în armata comună cât și în armata de honvezi. Guvernele voesc să ridice contingentul de recruți în armata comună cu 15 mii, în armata de honvezi cu 10 mii de oameni, în fiecare an, deci efectivul de recruți al armatei comune în al treilea an se va ridica dela 159.500 la 174.500.

Intr'un ținut cu naționalitățile e permis să fie nimicită alegerea! Aproape în acest chip s'a rostit Curia din Budapesta. Iată acest specimen de drept:

În comuna Prislop din Sătmar au fost aleși, în luna Noemvrie 1910, membrii comisiei municipale. Candidații partidului național au fost cunoscutul politician preotul din Șișești Vasile Lucaci și avocatul Dr. Aurel Nilvan, iar ai partidului guvernamental Goldstein Armin și

Goldstein József. Natural că românii au votat cu candidatul român și fiindcă satul era aproape numai românesc, învingerea candidaților români a fost sigură. Notarul cercual Aurel Erdős din Ciolt, președintele alegerii însă a salvat ideea de stat maghiar. A pus pe jandarmi să scoată pe români prin bătaia din localul de votare și în acest timp oala care servia drept urnă a căzut la pământ imprăștiindu-se biletele de vot. Până ce Kepecs Jenő contabil de bancă în Șomcuta Mare a adunat biletele de vot Goldstein a obținut cu 100 de voturi mai mult! Dr. Nilvan în adunarea generală a comitatului Sătmar a atacat cu vehemență pe notarul cercual român de origine și pe contabilul de bancă că prin frivolitatea lor au falsificat rezultatul alegerii. Pe cel din urmă l'a învinuit pentru că a adunat biletele de vot de pe pământ, fără să aibă vre-un drept la aceasta, le-a schimbat cu biletele lui Goldstein.

Alegerea au nimicit-o și tribunalul din Sătmar în procesul pornit contra dreptului de vot al cetățenilor a adus sentință lui Kepecs Jenő de 14 zile temniță și 300 de coroane amendă. Pe Erdős Aurel însă l'au salvat. Curtea cu jurați din Dobrișin a scăzut pedeapsa lui Kepecs la o săptămână temniță. Curia pe împricinatul l'a judecat numai la o sută coroane pedeapsă în bani, explicând că Kepecs a comis această faptă într'un ținut al naționalităților sub presiunea iritațiilor cauzate de alegere, ceea ce e o împrejurare atât de conciliantă încât edictul de întemnițare adus de lege ar fi prea exagerat de aspru.

Admirabilă sentință a adus Curia. Demonstră odată mai mult cum funcționează în țara noastră aparatul executiv al legilor.

Hotărârea curții de apel în procesul Désy-Lukács. Azi înainte de amiază la orele 11 și jumătate președintele-judecător Dr. Sigismund Rácz a cetit în fața unui public foarte numeros următoarea hotărâre a curții de apel adusă în chestia procesului Désy-Lukács: Curtea de apel anulează sentința referitor la refuzarea dovedirii afirmațiilor lui Désy adusă de primul for judecătoresc în baza punctului 1 al par. 384 al codului penal și ordonă dovedirea referitor la următoarele:

1. Circumstanțele încheierii contractului de sare cu institutul pe acții, Banca maghiară și de comerț.
2. Elucidarea deplină a decurgerii procesului intentat de Banca maghiară și de comerț împotriva erarului pentru suma de 800.000 cor.
3. Lămurirea și stabilirea contractului în-

pe Turci îi ignorau. În volumul *La Turquie agnissante* al lui Pierre Loti, maestrul ne arată cât ne înșelărăm în aprecierile noastre. El ne convinge prin documente incontestabile, că actualul război din Balcani, cei cruzi și barbari s'au arătat a fi mai ales supușii regelui Ferdinand. „Românul” a publicat nu de mult scrisoarea unui soldat bulgar, scrisoare adresată soției lui române, din care reiese oribilul adevăr desvăluit cu atâta naivitate. Scrisoarea aceasta am găsit nimerit s'o traduc în franțuzește și să i-o trimit lui Pierre Loti, însoțită de lămuririle necesare. Ea va îmbogăți desigur cu un act colecția sa de documente.

Dar ea să revin la Claude Farrère. Ca și ilustrul său confrate, strălucitul romancier francez a luat cu pasiune apărarea turcilor nedreptățiți. Claude Farrère se mulțamește numai să ne arate virtuțile lor, fără să-i acuze pe Bulgari. Cartea lui e numai o apărare, iar nu și un rechizitoriu. Din ea reese însă o simpatie și o compătimire generoasă pentru înfrânți. Cetind-o, nu te poți împiedeca de a acuza o parte din presa franceză de exagerare; în aprecierile ei ultrafavorabile aprigilor bulgari.

— Pe Avenue Montaigne (Câmpiile Elysee) se înalță cel mai nou și cel mai modern teatru al Parisului. „Le Théâtre des Champs-Élysées” cum se numește, a fost inaugurat acum patru zile, cu opera *Benvenuto Cellini* a marelui Berlioz. Clădirea e un giuvaer de arhitectură, un adevă-

rat model de estetică. Inaugurarea moului teatru a fost un eveniment foarte parizian. Au asistat la reprezentăție primul ministru și toți colegii săi cu soțiile, președintele camerei, ilustrațiile literare și artistice ale marelui oraș. Opera lui Berlioz a fost executată cu un brio admirabil. Succesul a fost deplin. După o tradiție încântătoare, întâile rânduri de fotoliuri ale săleii au fost ocupate de cele mai cunoscute și mai dragute actorițe pariziene. A doua reprezentație în noul teatru a constituit-o *Freischütz* a lui Weber.

— Abea întors din triumfală-i călătorie la Montpellier, cea dintâi călătorie a sa oficială, unde mulțimea l-a aclamat unde au răsunit fanfarele, unde s'au rostit discursuri de un patriotism pasionat, d. Raymond Poincaré, a primit eri cea dintâi vizită de suverani străini. Regele și regina Belgiei, în trecerea lor prin Paris, au fost primiți de președintele republicii și de dna Poincaré la Elysen, unde li s'a oferit un banchet. El s'a mărginit însă la o strictă intimitate din pricina morții tragice și recente a regelui Greciei.

— Dna Georgette Leblanc — cetiți dna Maeterlinck, căci se știe că soția marelui poet este și o actoriță celebră — a vut o idee frumoasă și mișcătoare. Cu o grație adevărat femeiească, distinsa artistă a adunat într'un volum impresiile pe cari le-a cules într'o excursiune făcută în Rouen și în împrejurimile lui. Cartea este în-

titulată „Un pelerinaj în țara Doamnei Bovary” — și vă puteți aștepta, după titlul acesta, la o expunere de sentimente delicate și de reflexiuni melancolice la adresa semenei ei care a suferit atâta și care simbolizează suferințele atâtor femei, suferințe de fiecare zi, de fiecare ceas.

Și este natural ca volumul dnei Georgette Leblanc să-mi aducă sub peamă pe eroina lui Flaubert, căreia îi l-a consacrat. Se spune că nemuritoarea dna Bovary a trăit într'adevăr și că geniul lui Flaubert s'a exercitat în jurul unui caz real. Lucrul acesta mă interesează numai ca istorie literară. În realitate el nu mă preocupă. Eu nu cunosc și nu vreau s'o cunosc decât pe femeia în care marele romancier a intrupat pentru vecie iluziile, suferințele și pasiunea tuturor femeilor din clasa mijlocie a societății, a tuturor acelor cari născute cu o imaginație arzătoare și cu o inimă însetată de iubiri splendide, se usucă, se vestejesc într'un mediu strâmt care, sufletește nu este al lor.

Această lucră il gândește și dna Maeterlinck și sufletul ei sensibil, spiritul ei delicat, intenția ei subtilă de femeie i-a sugerat reflexii încântătoare și triste pe când rătăcea prin locurile unde Flaubert și-a purtat eroina. Georgette Leblanc a văzut livezile, dumbra și șoseaua pe unde se plimba Eroina Bovary, a urmărit în inchipuire silueta ei sveltă cum se strecura prin rîndul grădinei unde se întâlnea cu egoistul Rodolphe, apoi a văzut-o trecând în diligență pe drumul spre Rouen. Este natural că sfârșitul ei tragic a dat

cheiat reepritor la răspândirea în străinătate a produselor industriei indigene.

4. Dovedirea tuturor circumstanțelor referitoare la însușirea unui folos material ilegal din cele 4 milioane coroane, mai departe mai cu seamă că care Lad, Lukács a tras folosul acesta ilegal? Intrucât s'ar dovedi circumstanțele pentru un folos material ilegal din suma de 4,800.000 coroane, este a se dovedi, la a cui ordin, la care instituit s'au depus banii și cine a dat seama despre ei?

5. Circumstanțele referitoare la vinderea casei din Zlatna.

În sfârșit curtea de apel anulează sentința forului prim judecătorească și îndrumă acest for pentru ținerea unei noi debateri finale.

Emanuil Ungureanu.

O nouă mare fundațiune românească.

Arad, 5 Aprilie.

Cine nu cunoaște numele dinfruntea acestor rânduri? E un nume pe care-l rostim cu cel mai sincer respect dela o margine a românismului la alta. Figura dlui Emanuil Ungurean a primit de mult un relief de autoritate în toate forurile morale unde se desbat an de an problemele de viață ale neamului nostru din Ungaria. O personalitate de sobrietate clasică, cuvântul d-sale răsună în areopagurile noastre de multe ori ca o îndrumare severă, în fața căreia ne plecăm cu toții, — un regulator irezistibil, superior. Toate atitudinile d-sale sunt determinate de o nobilă și purificată concepțiune a viitorului nostru și l'am văzut inițiând singur și prezidând acțiuni de cel mai înalt rost, — cum a fost de pildă inițiativa pentru fortificarea situației morale și materiale a presei românești de aici.

Acum putem să vestim cetitorilor noștri o faptă de o nobleță cu adevărat surprinzătoare a dlui Emanuil Ungureanu. Prevedeam de mult că o individualitate de înălțimea d-sale, un bărbat care n'a trăit decât pentru binele neamului său, va jertfi și agoniseala unei vieți întregi trăite între norme etice de o seninătate exemplară, tot pentru binele ne-

dnei Maeterlinck prilejul de a se gândi la soarta care a așteptat, care așteaptă și care va aștepta pe atâtea nefericite dne Bovary!

Mă gândesc acum la felul nobil cum își întrebuințează timpul, gingașa soție a autorului Mona Vannei și o compar cu activitatea superficială a atâtor elegante și cu viața dezordonată a atâtor sufragete! Orice sa'r spune, femeia are menirea să ne înfrumsezeze viața. Adevăratele femei înțeleg aceasta și se conformează. Și când spun că ele trebuie să ne înfrumsezeze viața, mă gândesc nu numai la viața noastră a bărbaților, ci la existența universală. Tot ce e nobil, delicat și gingaș în omenire e de fapt realizat de femei. Ea joacă rolul luceferilor în noaptea neagră. Grația ei luminează întunericul confuz al existenței noastre. Ea îmblânzește cruzimea luptei aprige pentru trai.

C. R. B.

mului său. Dar dl Emanuil Ungurean știe să aducă și jertfa asta sfântă într'un mod care tradează iarăș o deosebită înțelegere pentru nevoile noastre obștești.

Aflăm, anume, că d. Emanuil Ungureanu, a depozitat în ziua de 18 (31) Martie la casa consistorială din Arad *frumoasa sumă de 372.000 coroane*, căreia i-a fixat următoarea menițiune armonică și atât de superioară:

Consistorul din Arad să înființeze și să susțină școale populare românești; să provadă gratuit pe școlarii săraci de ambele sexe cu cărți de școală românești și cu reviste pentru copii.

„Să sprijinească sau să înființeze biblioteci școlare și populare românești; să îngrijească de instruirea în cetire și scriere în limba românească a adulților și analfabeților; să-i provadă cu cărți și cu reviste românești.

„Să grijească de stărpirea datinelor rele și a defectelor morale și igienice; de instruirea religioasă.

„Să sprijinească sau să înființeze și să susțină școale speciale agronomice, industriale și comerciale; școale pentru industria de casă și pentru economia de casă, precum și internate, — iar pentru instrucțiunea practică ateliere de lucru.”

Fundațiunea se va inactiva după moartea fondatorului, iar până atunci va crește din venitele ei, precum și din eventuale nouă donațiuni din partea fondatorului.

Este deci una din cele mai mari fundațiuni românești până astăzi. Este un început de un rost mai înaintat, de-o înțelegere mai adâncă și mai reală a necesităților vieții noastre. Nu se vor mai da *stipendii* — în multe cazuri inefectuoase, — ci se va răspândi cu ajutoare efective *cultura și dragostea de muncă*. În adevăr avem tot mai arzătoare nevoie, nu de stipendii, ci de *ucenici*, de *calfe*, de *miseriași* și de *negustori* harnici și pricepuți — și nu mai puțină nevoie de *ziare*, *cărți*, de *lumină multă, multă*.

Urăm cu însuflețire: *Trăiască generosul părinte al unui viitor de-o nouă și mai multiplă muncă românească!*

Cremă din lapte de crin 1 cor.
Săpun din lapte de crin 1 cor.
Pudră din lapte de crin 1 cor.

in culoare albă și roza
Parfumerii fine franțuzești.

Dr. ÖRVÉNYI BÉLA farmacist
BUDAPEST X. Orezy ut 47.
E 106-17)

Congresele albaneze.

— Dela corespondentul special al „Românului”. —

Veneția, 3 Aprilie n. 1913.

Domnule director!

Bănuesc că cenzura o fi capturat corespondențele trimise din *Istria-Românească*, astfel precum s'a întâmplat cu ciuntirea telegramelor trimise de către corespondentul ziarului „*Univer-sul*” referitor la cele întâmplate în ultimile ședințe ale congresului albanez din Triest.

După cum v'am promis și prin corespondențele anterioare, mi-a plăcut în totdeauna să aduc la cunoștință cetitorilor „Românului” *purul adevăr*, despre tot ce interesează *Românismul în general*. Astfel că după terminarea congresului din Triest, v'am făcut o expunere amănunțită despre rolul ingrat pe care l'a avut *Baronul Francisk Nopcea* — după informațiunii un român maghiarizat — care în decumun acord cu trei Albanezi, *subvenționați din fondurile ministerului de externe ale monarhiei Austro-Ungare*, fiind secondăți și de un inconștient albanez, din păcate avocat la Constanța, au creat o atmosferă nu tocmai favorabilă delegației Aromânești.

Cu părere de rău constat, că atât această corespondență informativă, precum și aceia cu cercetările pe cari le-am făcut în cele *nouă sate românești din Istria*, (în prezența a doi delegați *Macedo-Români* veniți din America, precum și celor doi profesori și mari publiciști toți trei originari din Istria) ori s'au pierdut, ori au căzut pe mâni străine neamului românesc.

Având în vedere importanța acestor două corespondențe, mă voi ocupa astăzi numai privitor la cele întâmplate la congresul din Triest, (cecece a provocat convocarea unui nou congres la Roma) urmând ca în curînd să revin cu detalii privitor la slavizarea elementului românesc din Triest, prin școală și biserică, cu concursul efectiv al Administrației Austriace.

După cum v'am informat telegrafic, Congresul din Triest se fixase pe 1 Martie st. n. după ce au fost consultați câțiva factori principali atât din interiorul Albaniei, cât și dintre *fruntașii* aflători în porturile Austriei și Italiei. Comitetul organizator fixase în decumun acord programul congresului, având grija de a pune în punctul al 2-lea *întrăitrea Albano-Română*, în care scop au fost invitate atât *Soc. Macedo-Română, din România* precum și cele de *peste Ocean*. Astfel că printre cei *120 de delegați* veniți din toate părțile lumii, au participat la congres pe lângă *delegația oficială a Soc. de Cultură Macedo-Română*, compusă din: *Protosinghelul Fotie Balamace, Dr. A. Sunda și D. Șadima*, încă d-nii: *Dr. Hr. Patajo* delegatul *soc. Vulturul a Românilor Epiroți* stabiliți în America cu *centrul la Boston, Vasile Diamandi*, directorul școlii comerciale din *Ianina, Ep. Balamace*, controlor la *Băncile Populare, România*, iar în ultima zi a sosit și dl *D. Ciulecu*, delegatul *Românilor Fărășiroți din New-York și Brigport America*.

Din dările de seamă publicate în jurnalele vieneze, reese că delegații români s'ar fi abținut dela discuții, deși în toate ședințele s'a vorbit amănunțit despre tot ce interesează elementul românesc în Albania, ba încă ceva mai mult, că pe când majoritatea delegațiilor albaneze au vorbit într'o limbă cu totul necunoscută presei, Aromânii au vorbit în limba franceză, engleză și italiană — a-fară de protosinghelul Balamace și Epaminonda Balamace cari au vorbit albanezește — foarte bine cunoscute de către gazetarii cari au asistat la toate ședințele — și în special de către reprezentantul: *Noului oficiu telegrafic privitor la chestia albaneză* — un fost deputat socialist din Viena.

Această atitudine se explică însă, intrucât toți gazetarii se inspirau de către *Baron Nopcea, Der-vich Hima și Iani Mihail Lehoa* cari au făcut tot timpul pe interpretii pe lângă reprezentanții pre-

Cu aproplerea sărbătorilor am onoare a recomanda onoratului public român

Prăvălia mea de ghete, pălării, albituri
precum și totfelul de obiecte p. modă.

Rog sprijinul on. public român.

Să sprijinim comerțul român.

Cu deosebită stimă:

IOAN PINTEA

singurul comerciant român de modă p. bărbați.

ARAD, str. Deák-Ferencz 4. (vis-à-vis de Li-brăria diecezană.)
(Pi 340-52)

sei cari nu cunoșteau limba albaneză. — Astfel că acestora le-a fost foarte ușor să interpreteze toate discursurile după vederile lor față de presa Veneză, după cari gazete s'au reprodus desbaterile congresului și în ziarile românești, deși „Universul” și ziarul „Presă” au avut corespondenți la Triest. — Ceea ce este de observat și mai mult, punct care n'a fost relevat până acum, este abținerea presei italiene și franceze în ultima zi a congresului, tocmai când s'a discutat chestia înfrățirii albanoromâne, pentru motivul că mai toate telegramele și notele congresului se dădeau în primul rând gazetelor Venezi, fapt care a îndemnat să părăsească sala în corpore și să nu participe la banchet deși au fost invitați formal. — Tocmai acest incident a contribuit ca să se abțină de la banchet atât Albanzii din Italia precum și majoritatea albanezilor catolici din Scutari; astfel că din 200 de invitați au participat la banchet numai patruzeci de persoane. — Tot atitudinea lui Dervich Hima și Iani Lehoza a silit și pe delegații români să se retragă de la banchet în momentul când i-s'a cedat Președinția lui Hima de către Faik bey Konitza; întru cât găsise de cuviință să ridice la banchet o chestiune personală ivită în timpul congresului între Iani Lehoza — avocat la Constanța — și V. Diamandi din Iania; ceea ce i-a determinat pe toți Românii să părăsească în mod demonstrativ sala banchetului, refuzând totdeodată să se fotografieze cu minusculul grup care rămăsese în timpul din urmă la banchet în compania lui Dervich Hima și Iani Lehoza.

Conflictul între susnumiții albanezi și delegația Aromânească, a provenit încă din prima zi a congresului intrucât amândoi s'au opus la început ca să se menționeze în telegramele trimise la Roma și la Viena, cumcă și elementul românesc din Albania se asociază la omagiile aduse acestor două puteri, pentru protecția acordată ca Albania să-și capete independența. Opunerea lor i-a dat prilej Baronului Nopcea ca să fie o cuvântare în limba albaneză prin care voia să deducă cumcă Românii cari participă la congresul albanez, nu trebuie să facă o distincție ca element românesc, întru cât dânsii trebuiesc considerați sau ca Albanzi sau în caz contrar ca simpli — cabangi — oaspeți străini invitați la congres în același calitate, precum a fost invitat și Baronul Nopcea ca un filo-albanez.

Evident că i-s'a răspuns Baronului cu vârf și îndesat de către dl Dr. Linda și D. Șadina în limba franceză iar de către Ep. Balamace în limba albaneză, ceea ce i-a determinat pe congresiști ca să voteze cu Românii aprobându-se să figureze în toate actele congresului ca *Români din Albania*, astfel precum reese din cuvântările tuturor delegațiilor pe cari vi le-am trimis la timp spre publicare.

Un alt incident și mai grav a fost ridicat tot de către Dervich Hima, fiind susținut de amicul său Iani Lehoza, cumcă în momentele actuale Albania trebuie să-și îndrepte privirile spre Bulgaria, care a ajutat în totdeauna elementul albanez, mai ales că dânsii prevăd, cumcă în scurt timp Bulgaria va lua o poziție contra Serbiei, Muntenegrului și Greciei în care caz o alianță Bulgaro-Albaneză ar avea un viitor splendid. Ca să argumenteze și mai mult pentru această alianță a cetit în plin congres o telegramă primită dela un luptător bulgar anume: Karayovoy care pledează tot pentru o înfrățire bulgaro-albaneză.

Cu surprindere au aflat mai târziu câțiva congresiști, cumcă printre telegramele oficiale pe cari le-a expediat Biroul Congresului prin vicepreședintele său Dervich Hima este și următoarea:
Dlui Karayovoy

Sofia.

Citirea amabilei D-voastră telegramă sosită în momentul eclatant al Congresului albanez, a fost primită cu vii aplauze și te rugăm să asiguri din partea noastră pe compatrioții Dv. că apreciem foarte mult însemnătatea acestei telegramă în momentele actuale.
Comitetul.

Conchid deci că manevrele unui înalt funcționar dela Ministerul de externe din Viena, care este în strânsă legătură cu Baronul Nopcea din Ungaria, cu publicistul de ocazie Dervich Hima și cu un alt Albanz, care a fost mult timp în solda Serbiei împreună cu Iani Mihail Lehoza — avocat la Constanța — au pus la cale o răceală între elementul aromânesc și albanez, dar n'au putut reuși și ca probă sunt frumoasele cuvântări pe cari le-au ținut *Musulmanii: Faik Bey Konitza și Faik Pașa Toptani, Catolicii: Filip Czaja, Luigi Ghiacova, Don Pieter Tucha și Paul Gherghi* precum și *Albanezii ortodoxi Părintele Fan Noli din Boston America și Pandele Vangheli din București*, cari cuvântări au dat ocazie la cele mai furtivoase aplauze, făcându-se ovațiuni entuziaste din partea congresiștilor prin strigătele de: *Trăiască România, trăiască Regele Carol trăiască Românismul trăiască înfrățirea albanoromână.*

Astfel că dela congresul din Triest rămân *trei puncte negre* și anume: *Baron F. Nopcea, Dervich Hima și Iani Mihail Lehoza*, cari trebuiesc ignorați din partea adevăraților patrioți albanezi și români.

Numai atitudinea *Șelului Secțiunii albaneze de la Ministerul de Externe din Viena*, precum și perseverența susnumiților doi albanezi și *Baronului Ungur față de elementul românesc*; au contribuit ca să i-se dea congresului un colorit cu totul Austriac, ceea ce a nemulțumit atât presa franceză cât și cea italiană, (care s'a retras în ultima zi de la congres); precum și pe albanezii din Italia, cari în decumun acord cu câțiva frunțași catolici din Scutari au luat inițiativa de a convoca un alt congres la Roma, lasând următoarea invitație pentru 15 Aprilie st. n. 1913.

Congresul Albanz Roma 15 Aprilie 1913.

Avem onoarea de a vă informa că la 15 Aprilie a. c. va avea loc un mare congres la Roma pentru apărarea drepturilor noastre naționale.

Eminenta decisiune a chestiunii Balcanice și recunoașterea a drepturilor Anice, impune de urgență o manifestațiune publică și eclatantă pentru revindicarea dreptului național.

Toți patrioții, și cei din colonii, precum și amicii națiunii noastre sunt invitați la acest congres.

Durata congresului va fi de șase zile. Se vor ține conferințe între Albanzii din Albania pentru stabilirea unui comitet de apărare națională și a unui program de acțiune.

O copie din acest avis publicat în jurnale este considerat ca invitație formală.
Roma, 26 Martie 1913.

Comitetul aranjator.

Adresa: *Foro Traiano, nr. 65.*
Roma.

Cu această ocazie vă mai anexez și apelul (vezi mai jos):

„Organizațiunii Naționale „Frăția” (Frăția) a Românilor din America”, care apel a fost citit de către dl D. Ciufecu delegatul Fărășiroților din America în cercul Românilor Albanzi din Triest în ultima zi a Congresului — cu rugămintă de a se publica.

APELUL

organizațiunii naționale „Frăția” (Frăția).
Domnule Redactor!

Vă rugăm să dați ospitalitatea cuvenită în ziarul D-voastră acestui apel pornit din partea Românilor stabiliți în țările americane. Noi, un grup de tineri Macedo-Români aflători în America sfătuindu-ne în urma marelui eveniment balcanic și după schimbările survenite în Europa, recunoaștem că suntem lipsiți cu totul de o solidaritate națională și cu un caracter curat românesc.

Astfel intrându-ne mai mulți tineri sentimentali la olaltă, am pus bazele unei organizațiuni naționale sub numele de „Frăția” (Frăția), cu sediul la New-York și o sucursală la Bridgeport. Până în prezent sunt mai multe societăți sau organizațiuni românești economice și filantropice atât în Macedonia cât și în America, dar nu s'a dat nici o dezvoltare intensivă până azi din partea societăților existente în felul acesta spre a urmări un scop mai precis pentru dezvoltarea sentimentului curat românesc și spre a aduce la calea adevărului pe cei răătăciți dela matca națională, stabiliți atât în țările balcanice cât și peste ocean.

Societatea „Frăția” fiind unica organizațiune românească cu caracter adevărat național în America cu scop de a veni în ajutorul tuturor naționalilor noștri, în special din peninsula Balcanică, trebuie să fie susținută și ajutată din partea acelora cari au o adevărată conștiință națională pentru prosperarea Românismului. Apelăm deci la sentimentele nobile ale Românilor de pretutindeni ca să sprijinească cu obolul lor material și moral în limita posibilului contribuind astfel la cimentarea și dezvoltarea acestei organizațiuni naționale de peste ocean, unde trăiesc peste 80 mii de Români din toate părțile.

Rugăm de asemenea societățile românești de pretutindeni ca să încurajeze această inițiativă patriotică îndemnând pe toți naționalii noștri ca să-și dea obolul lor pentru întărirea organizațiunii „Frăția”.

Indeosebi apelăm la concursul presei române ca să susție această organizațiune pur națională făcând cunoscut scopul ce-l urmărește societatea „Frăția” spre a păstra neștirbită gloria neamului românesc.

În definitiv se impune acum ca toți Românii să ne dăm mână cu mână și să stabilim adevăratele legături frățești (indiferent unde ne găsim azi) spre a lupta cu puteri unite în contra dușmanilor noștri cari completează pentru peirea dulcelui nostru graiu românesc.

Cu iubire frățească:

Comitetul organizațiunii naționale
„Frăția” (Frăția).

SS. Atât adesiunile cât și ajutoarele se pot trimite pe adresele următoare:

Cota Balamaci, 559 Hancock avenue Bridgeport, Conn. și *Ahilea Cipu* — 261 W. 37 str. New-York N. I. America

Incurînd voi trimite raportul privitor la cele constatate în satele românești din Istria, precum și toate informațiunile referitor la Congresul Albanz din Roma.
Mitu Dona.

HOTEL „RITZ”

LUNCH 5 COR.
DINER 8 COR.
SOUPER 6 COR.

CARTĂ DE ZI FOARTE BOGATĂ.
CEAI D. A. (AFERNOON TEA).

ROOM GRILL

TARAF DE LĂUTARI. PREȚURI
MODERATE. HOTEL DE PRIMUL
RANG. (E 902-10) —

Să nu vinziseump, dar să târguosti înfrățire.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

No 218-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marcvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

„Modernism pe toate liniile”.

(Iarăș grăleşte apostolul Isac).

Când a eternizat d. M. Sadoveanu pe „doftorii” săi, cari îl prigoniau cu rețetele lor estetice, a trecut cu vederea pe d. Rădulescu-Motru. Bag seamă pe atunci d. Motru făcea numai politică, critici sociale și studii de psihologie. Astăzi însă simte necesitatea de a îndruma întreaga noastră mișcare literară, artistică, științifică și politică. Cetiți numai ultimul număr din „Noua Revistă Română”. Veți afla un mozaic de rețete. Ești istoric dle Iorga? Cetește și învață, cum se scrie Istoria. Ești arhitect dle Antonescu? Făci un păcat național, dacă nu cunoști criticele estetice din această revistă. Ești poet dle Goga? Ascultă-l pe Isac și vei învăța, cum să scrii, ca să salvezi neamul înaintea opiniei publice a Europei. Și dv. enunțați forestieri și economiști învățați dela Isac și stăpâniți în grabă pădurile, acele simboluri ale inapoerii...

Din belșugul ăsta de sfaturi, voi cerea să-mi lămuresc numai înțeleptele cuvinte ale sfetnicului Isac, deoarece sunt mai actuale și stau într-o câtva în legătură cu scrisoarea comentată deja în această foaie. (Vezi „Noua Rev. Rom.” numărul dela 17 Martie v. a. c.)

Obosit „după o violentă campanie” zadarnică, pe care a purtat-o d. Rădulescu-Motru cândva în contra partidului naționalist, vine sfetnicul Isac, (căci d-sa personal nu știm, să fi purtat o luptă literară sau politică) și culegând câteva din fărâmițele cetății rulate a dlui Motru (e vorba de vechea polemică) încearcă să înghibeze un nou program de muncă. D. Isac a aflat cheea fericii neamului nostru și ne-o spune: „să avem numai câțiva savanți, cari să se impue în străinătate și să avem numai câțiva scriitori, pe cari să-i cunoască dușmanii sufletului latin.” — cari să fie moderni în scrierile lor ca d. Isac. — Dr. Max Nordau nu ne-ar mai compromite în fața Europei prin asprele-i critici pentru purtarea noastră față de jidani. D. Isac se vede treaba, că nu știe cât de furios a atacat Max Nordau pe degenerații Parisului de speța lui Isac. Și la dreptul vorbind dle Isac ne temem, că Max Nordau ar pătrunde printre șirele scrisorilor noastre imprevizate de dta, și cari nu se pot acomoda decât silbi noului curent și ar mai descoperi o — minciună convențională. Prea i s'ar amări sufletul său idealist, când ar simți, că Români fac și artă de dragul Europei. Nu, lată noi preferim, să facem artă în felul lui Eminescu*, Coybuș și Caragiale, cari nu-s moderni, cari nu „crează românește din sufletul lumii” (?!), ci din sufletul lor românesc alintat de freamătul codrului românesc, mângăiat de mlădierea lină a duioasei doine, înveselit de umorul sănătos violu al poporului, de chiuiturile feciorilor noștri pe coastele Carpaților, de tropotul ritmic al horei — Doina noastră în dans. — Și mai ales ne-am crescut la școala lor conservativă, încât strigăm și azi „nici un ac dela Jidani!” Nu, dta nu poți pătrunde adevăratul senz al luptei noastre cu Ovreii. (Cum își închipue d. Motru fericierea neamului românesc dacă se îmbogățesc Jidani în România?) Acolo se cer spirite perspicace, energice, nu blazați și insinuatori de rând. Iar cât despre contactul cu apusul nu înțelegi nici cât un bucher, când zici, că „ne-am închis hermetic de orice înfrărire prielnică.” Suntem setoși după cultura apusului, idealul tuturorora ne este să petrecem câțiva ani de studiu în Paris sau Viena, aceste centre ale unei vieți sociale îmbibate de cel mai afabil și mai subtil spirit. Literatura frumoasă ne modelează, întrucât e cu putință, sufletul, care, natural, că respinge, ce-i nenatural, morbid în noul curent literar. Natura și codrul ne-au dat prea multă energie și prea mult simț de frumos, decât să putem admite și gustă sentimentele false, căutate chiar cu prețul distugerii sănătății sufletesti de unii poeți ai școlii, din care faci parte.

Lupta, pe care o poartă naționalistii de azi e lupta

* Dle Isac, ce ai eu d. Grigorovitz? Doar Eminescu mai e tradus nemțește de d. Teonția, franțuzește de Șutu (?) și de un francez și au apărut în „C. I.” dări de seamă despre astfel de traduceri. Și oare noi să ne facem reclamă cu el?

de reintegrare a energiilor sufletesti ale Românilor obidiți, sprijinindu-se pe adevărata cultură a Occidentului. E lupta de a readuce un neam în mijlocul frământărilor culturale ale Europei, de care o robie grea de veacuri l'a ținut departe. Europa ne cere tributul nostru sufletesc, iar noi urmându-i firul dezvoltării căutăm să ne apropiem pe picioare proprii, ca să ne simțim, că aducem și noi un dar, nu ca milogi literari de teapa dtaale, pe cari cu desgust, plictisită să-i respingă.

Dar mai are d. Isac aici o eroare, o eroare cam sdravănă, menită a seduce opinia publică a României. Articolul de față îl prezintă ca o dare de seamă a unei „campanii violente.” (va fi purtat-o cu vântul?) Zice, că un poet român a atacat cultura modernă — și eu (Isac!), m'am ridicat împotriva acestui atac.” Și se leagă de dragostea ce-i manifestă acel poet față de codru și ne arată tristetea, ce-i simte d-sa (Isac) înaintea unei păduri de brădet.

Oare? Numai atât să fie dle Isac?! Mie mi se pare, că te faci chinez.

Socotiam, că atâta bunăcuviință ai totuș să-ți informezi cetitorii deplin. Dar pentru asta s'ar fi cerut energie sufletească...

Și cum va fi glumit Rousseau, când spunea: „Re-teur au foret.” A încercat să ne aprilească?

Iar pădurile „inspiră creerii la muncă” cu adevărat. A pustii pădurile înseamnă a sărăci un stat. Astăzi toți forestierii se nizuiesc, să economisească pădurile și-i doare inima, când văd cine murdărește hârția făcută din bradul, pe care ei îl plantează și-l crește greu.

Și codrul e plin de farmecul vieții. Aici simți svăcniturile adevărate ale pulsului pământului, freamătul te învalue de melancolie, cîrripitul păsărilor îți picură veselie, verdeța îți dilată pupilele, vântul răcoritor, rețeaua sdrănușită de raze de soare te răsfăță, zumzetul insectelor. — Armonia vieții aici o trăiești.

Ce dureros lucru trebuie să fie, să nu poți gusta adevărata frumsețe. Cum trebuie să ai construcția sufletească dle Isac, ca să nu poți gusta vraja codrului?

A. Cn.

Vitejie românească.

— Români au spart Adrianopolul. —

In toate luptele ce se dau în jurul nostru iau parte Români, frați de-ai noștri. Și peste tot regimentele cari mai ales se încarcă de glorie se constată, că sunt regimente românești. De altfel și Austro-Ungaria și Bulgaria și Serbia au totdeauna grija să pună în fruntea armatelor pornite să înfrunte focul, regimentele românești. Este aci nu numai aceea dorință de a apăra naționalii și o dovadă că consideră pe Români ca o carne de tun, dar și dovada că pe Români mai ales îi socotesc comandanții tuturor armatelor străine, mai îndrăzneți și mai hotărâți în luptă. Așa la Kirk-kilisse primele regimente cari au intrat în foc au fost regimentele dela Dunăre în cea mai mare parte compuse din Români. Iată acum și alta dovadă despre vitejia românească. Ziarul „Nowoje Wremja” a primit din Constantinopol următoarea telegramă:

„Sukri-Pașa telegrafiază aci pe cale indirectă amănunte asupra căderii Adrianopolului. El confirmă că cetatea a fost spartă de divizia sârbească a Timocului.

Sukri-Pașa adaugă că a fost izbit de faptul că majoritatea soldaților în loc să vorbească limba slavă vorbeau limba românească”.

Este cea mai strălucită dovadă că Românul se bate vitejește nu numai pentru țara sa, ci se bate vitejește și atunci când are să apere și o cauză străină pe care o crede dreptă. Dar, constatând acest nou act de vitejia românească nu ne putem opri — scrie ziarul „Inainte” — de

a constata și nedreptatea cu care este isbit acest popor viteaz de către civilizata Europă.

Dintre toate neamurile cari luptă în contra stăpânirii turcești, singur neamul căruia i se contestă dreptul la viața liberă și i se schimbă numai stăpânul, este tocmai neamul acesta cel mai viteaz și care s'a încărcat și de gloria căderii Adrianopolului. Români cari au spart cetatea invincibilă, sunt Români, cărora mâne, la încheierea păcii, Europa ridicându-le jugul turcesc, le va întinde jugul bulgăresc, grecesc, ori sârbesc.

Și există cu toate acestea în Europa și o țară românească, o țară care a apărut secole de-a rândul făcând neasemănate jertfe, civilizația Europei împotriva barbariei cutropirii musulmane.

Reprezentanții neamului românesc pribegesc pe la marile împărății și cer zadarnic să se dea și neamului nostru de viteji dreptatea ce i se cuvine. Europa nici nu voește să audă de autonomia Macedoniei și de alipirea fraților noștri din Balcani la Albania pentru a se forma un adevărat stat de viteji, albano-român.

Dreptatea a fost pururea crucificată și vitejii totdeauna sacrificați.

Excursiunea studenților noștri din Brașov.

In România, Turcia, Grecia, Italia și Ungaria.

Brașov, 4 Aprilie.

Studenții noștri brașoveni se pregătesc și în anul acesta pentru o excursiune mai mare sub conducerea dlui prof. Dr. Iosif Blaga. Vor pleca *Joi*, în 4/17 Aprilie, și vor călători timp de peste 3 săptămâni prin România, Turcia, Grecia și Italia. O călătorie de studii cum nu ți-o poți închipui mai frumoasă pentru un tânăr de 17—18 ani (excursionistii, afară de profesori, se recrutează din cl. VII liceală).

Marsruta este hotărâită de pe acuma. Numai cauze neprevăzute, de constelație politică, ar putea să schimbe ici-colea programul. Iată planul de călătorie:

București, Constanța,
Constanța—Constantinopol pe vapor.
In Constantinopol — o zi și jumătate.
Constantinopol — Atena, cu vaporul.
Atena — 2 zile.
Atena — Patras, cu trenul.
Patras — o jumătate zi.
Patras — Corfu, cu vaporul (Oest. Lloyd).
Corfu — 6 ceasuri.
Corfu — Brindisi.
Brindisi — Neapol, cu vaporul.
Neapol — 3—4 zile.
Neapol — Roma, tren.
Roma — 7—8 zile.
Roma — Florența.
Florența — 2—3 zile.
Florența — Veneția.
Veneția — 2—3 zile.

La întoarcere, dela Veneția: Peștera dela Adelsberg, Fiume, Abbazia. Budapesta. 1—2 zile Apoi Brașov.

E de ajuns să cetești chiar numai lista acesteia a orașelor, pe cari le va vizita tânăra „caravană” română, ca să-ți tresalte inima de bucurie că tinerimea noastră va avea putința să străbată finiturile acesteia istorice, unde Ovid, Constantin cel mare, Pericle, Sofocle, Traian, Dante, Petrarca, și alți zeci și zeci de oameni mari au petrecut viața lor, lăsând o dără adâncă în istoria omenimei. Cărțile de școală vor primi un farmec mult mai mare de aici înainte pentru tinerii studenți români, căci cu alți ochi vor privi

Institut de curățire chimică și vopsitoare de haine pentru femei și bărbați. Curățire de pene de struț și boauri.

Knapp Sándor
Institut de vopsitoare, și curățire chimică spălătorie cu aburi
ARAD. (Ka 429-59)
Institut de primire: colțul str. Weitzer János
(Vis-a-vis de poșta centrală)
Stabiliment: Magyar-utca numărul 22

Spălătorie și călcare de gulere și manșete. Comandele din provincie se execută conștițios și prompt.

după excursia aceasta cele cetite, aducându-le în legătură cu cele experiate, cele văzute cu ochii proprii în țările străine.

E de prisos să mai insistăm asupra momentului pedagogic al călătoriei acesteia, căci sunt prea evidente argumentele, cari pledează pentru o astfel de călătorie de studii.

Cu atât mai mult ne putem bucura de excursia aceasta, cu cât în fruntea ei se află d. profesor Dr. Ios. Blaga, care întreprinde pentru a nu știu câta oră excursii de felul acesta. Cine a avut fericirea să la parte odată la o astfel de excursie, condusă de d.-sa, înțelege prea bine de câtă laudă este vrednică energia, perseverența de fier și tactul profesorului, cărui i-au fost încredințate tinerele mlădițe și dacă voiu spune că și excursia de față este condusă de d. Blaga sunt sigur, că părinții tinerilor excursioniști vor fi foarte satisfăcuți și liniștiți totodată asupra bunului mers a întregii întreprinderi.

Rândurile acestea mai au însă și alt scop, pe lângă acela al încunoștințării publicului nostru despre excursia plănuțită. Știu că excursiunile aranjate de dl prof. Blaga au fost urmărite totdeauna cu drag din partea opiniei publice și sprijinite chiar cu ajutoare bănești: atragem și de astă dată atenția oamenilor cu dragoste față de tineretul școlar, apoi a institutelor noastre de bani (câteva s'au grăbit deja să sprijinească cu denarul lor întreprinderea) ca să trimită *cât mai curând* cât cred că este cu cale, din prisosul lor, ca astfel tinerii talentați, dar săraci, să poată întreprinde și ei călătoria plănuțită. Va fi o faptă bună aceasta — căci cunoștințele înmulțite, orizonturile largite, la tinerii noștri, viitorul nostru de mâine, vor da roada bogată. Cei buni și cu tragere de inimă să grăbească deci, să trimită pe adresa dlui prof. Dr. Iosif Blaga, (Brașov), sprijinul lor bănesc. H.

Conflictul austro-munte-negrean.

Diferendul româno-bulgar.

Declarațiile dlui prim-ministru Titu Maiorescu.

București, 5 Aprilie. — Ca răspuns la declarația cetită de d. I. Brătianu alaltăieri la Senat, d. Titu Maiorescu a spus următoarele:

„Domnilor senatori, am luat act la timpul său de declararea ce o făcuse atunci partidul național-liberal, prin organele sale autorizate, în ceea ce privește rezerva ce-și impunea, față de situațiunea externă a țării, rezervă în privința criticilor, dela care s'ar fi obținut câtă vreme această situațiune părea partidului că-i dictează rezerva.

În momentul de față situațiunea externă este aproape de a ajunge la limpezirea ei, și — precum v'am spus-o dela început va fi o adevarată mulțumire sufletească a noastră. (Apl. puternice).

Căci datoria constituțională — și chiar abstractă făcând de constituțiune ca formă specială a vieții unui stat — este datoria națională, ce o avem ca Români, de a pune țara în prima linie și reprezentanța legală a țării, în cunoștință de toate amănunțele actelor internaționale petrecute. (Aplauze).

Nu a venit încă ziua. Dar cred că nu vor trece multe zile până când va veni fericita zi pentru noi, zi în care să ne putem îndeplini acea datorie”.

Fabrică de granit, syenit industrie de marmoră ciselare de piatră a lui



Silistra nu va fi cedată?

București, 5 Aprilie. — O persoană în situație de a cunoaște părerile și sentimentele dela legățiunea rusească din București a făcut unui reporter al ziarului „Inainte” următoarele declarațiuni:

— **România stăruie zadarnic să se cedeze Silistra. Nici Bulgaria nu va da-o și nici Rusia nu va sprijini deloc această cerere a României; din contra. Acest punct de frontieră are o foarte mare importanță pentru Bulgaria și niciodată nu va fi cedat de bună voie. Ar fi o nebunie, căci fapta aceasta s'ar asemăna cu aceea a unui om bogat, care ar preda priănilui venit cheia casei lui de bani în care și-a închis toată averea. Cu nici un mijloc, România nu va putea să aibă Silistra. Și părerea dominantă la Petersburg e ca să vă mulțumiți cu ceea ce vă oferă Bulgaria. Cedarea Silistrei e o cerere cu totul nejustificată. Rămâne deci ca după ce se va hotărî definitiv la Petersburg, România să facă ce va crede de cuvință. Judecarea diferendului dvoastră cu Bulgaria nu cred că va fi tergiversată.**

— Ce este cu retrocedarea unei părți din Basarabia?

— Despre acest svon fantezist, dă-mi voie să nu-ți vorbesc nimic. În ce privește celalalt svon, că Rusia țintește ocuparea Constantinopolului, îți pot spune că nu se întemeiază pe nimic serios. Dacă avea o asemenea intenție, Rusia ar fi luat cu adevarat parte activă în luptele dela Ceatalgea și flota Mării Negre, n'ar fi stat liniștită la locul ei. Vezi dar că o asemenea eventualitate este cu de-săvârșire exclusă. Constantinopolul cred că va rămânea Turciei.

— Se știe că a fost un început de conflict austro-rus. Acesta e izvorul „alianței ostile Austriei și Germaniei”.

Cu toate acestea guvernul din Petersburg s'a gândit la o alianță între Rusia și statele balcanice, alianță în care, dacă diferendul româno-bulgar se va tranșa în mod pacinic, cum ar fi de dorit, credem că va intra și România. Însă această alianță nu va fi încheiată numai în interesul tuturor, pentru întreținerea de bune raporturi între aceste țări și pentru asigurarea liniștii în Balcani.

Toate aceste, a încheiat convorbitorul, cred că vor fi confirmate de fapte foarte curind.

Bulgarli provoacă.

T.-Măgurele, 5 Aprilie. — Alaltăieri pe când personalul domeniilor statului împărțea locuri la țărani de peste Olt, s'au tras dela pichetul bulgar 6 focuri de pușcă. S'a deschis o anchetă.

O soluție pentru tranșarea diferendului româno-bulgar.

Viena, 5 Aprilie. — Dr. Herman Gellman, cunoscutul scriitor de drept internațional a formulat o soluție pentru tranșarea diferendului româno-bulgar și în special asupra Silistrei.

Iată, după zările vieneze care e acea soluție:

Bulgaria și-ar menține dreptul de administrație în Silistra în schimb României i se vor da numai forturile orașului, ci va avea dreptul asupra administrației militare a orașului. În consecință Bulgaria nu va putea avea armată în oraș câtă vreme România va fi în drept să concentreze atâția soldați aici, cât îi convine, fie chiar în timp de pace. În cazul unui război România poate proclama imediat dictatura militară luând în mână întreaga administrație a orașului. Un aranjament similar există și a fost introdus prin convenția dela Viena din 1815, articolul 92, pentru orașele Fausigny și Chablais dintre Franța și Elveția.

Evreii din România și intervențiile coreligionarilor lor.

București, 5 Aprilie. — Evreii din Iași, au ținut o întrunire în cartierul Podul-Roșu, la care Moritz Wachtel, cunoscutul industriaș și pre-

ședinte al izraeliților pământeni din acel oras, a ținut să dea următoarele explicațiuni cu privire la intervențiile insolite ale Evrellor străini în chestiunile interne ale României:

„Pe lângă scopul principal ce îl urmărim prin întrunirile evrellor pământeni de a ne educa, în sensul ca să ne considerăm și să facem să fim considerați ca adevărați fii ai acestei țări, precum și a ajunge la o înfrățire și egalizare cu toți cetățenii patriei, de a convinge pe frații noștri creștini că nu trebuie să fim considerați ca o rasă deosebită, întru cât de fapt nu suntem decât tot Români, de rit mozalic însă, și că ne iubim țara pentru care suntem gata a ne sacrifica, pe lângă scopul principal mai sus arătat, prin întrunirea de astăzi ținem să protestăm contra învinuirii unor anumite gazete, precumcă „Uniunea evrellor pământeni” ar fi intervenit în străinătate în favoarea Evrellor, și în consecință protestul făcut de d. Luzzatti, fostul prim-ministru al Italiei, ar fi urmarea intervențiunilor noastre.

Că această acuzare nu este justificată, o dovedește faptul că acum patru ani încă la crearea organizațiunei Evrellor pământeni, am declarat în programul nostru că scopul Uniunei este, înfrățirea și egalizarea Evrellor pământeni cu frații lor creștini, în țară și prin țară.

De altfel aceasta se poate constata și din memoriile ce am înaintat succesiv în fiecare an Majestății Sale regelui, camerei și senatului, și reiese destul de clar din întrunirile noastre ținute până astăzi. Ca dovadă că d. Luzzatti n'a fost influențat de noi este că a pus greșit chestiunea evreiască, afirmând că ea se rezumă în intoleranță religioasă. Noi însă niciodată nu ne-am plâns și nici nu avem motive să ne plângem de așa ceva.

Sinagogele ne sunt deschise, avem libertate de a ne închina lui Dumnezeu cum voim. Lucrul de care ne plângem însă, este că școlile statului sunt închise copiilor noștri, iar aceluia susținute de noi li se impun taxe de examen insuportabile.

Protestăm contra acestor măsuri nu ca Evrei, ci ca Români, întrucât ele sunt antinaționale și antipatriotice.

Dacă ecoul vaetelor noastre a trecut și peste graniță sau a fost transportat de emigranți și peste Ocean, vina nu este a noastră, ci a legistatorilor țării, cari pe de-o parte au închis aproape, porțile încetățenirii promise Evrellor pământeni, încă acum 50 de ani, iar pe de altă parte au creat legile excepționale contra evrellor pământeni considerați ca străini.

Deasemenea ținem să desmînțim categoric că noi am fi aceia cari ridică chestia evreiască, când țara se află în grea cumpănă.

Am declarat și repetăm că suntem gata a contribui cu timpul nostru la realizarea măririi teritoriului patriei noastre”.

Dela reuniunea ambasadiorilor dela Petersburg.

Petersburg, 5 Aprilie. — Ieri reuniunea ambasadiorilor dela Petersburg a ținut a doua ședință sub președinția ministrului de externe Sassonow. La această ședință au luat parte toți reprezentanții celor cinci mari puteri. Reuniunea a găsit o bază care promise o soluție sigură a conflictului româno-bulgar, deși divergențele sunt foarte mari. Ambasadorii au convenit asupra acestei soluții, dar deocamdată ea este ținută în secret și va fi dată în publicitate numai deodată cu reînceperea tratativelor de pace între delegații Turciei și ai statelor balcanice.

E mare nădejde, ba e mai mult ca sigur, că diferendul româno-bulgar va fi tranșat în mod pașnic, iar deoarece de acum e de prisos prezența mai departe a delegațiilor la Petersburg, Danell a plecat ieri acasă. Principele Ghica se va întoarce și el probabil azi la București.

IOSIF NAGY
Brașov, str. Fântânei nr. 50.

Filiale:

în Székelyudvarhely și în Sighișoara.

Primește și execută orice fel de lucrări la clădir-monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Lătrează marmuratură pentru mobilaturi. În urma moi demului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Lătrez pe lângă garanță și obiecte singulare, cu prețuri convenabile. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuec vinderei în mare și mic, lătrez colegiilor de branșe și obiecte singulare în prețul de fabrică. Na 869

Demonstrația navală a început.

Antivari, 5 Aprilie. — Azi dimineață la orele 5 un cuirasat englez și un altul francez au venit dinspre sud și s'au postat în fața portului Antivari. La orele 9 a. m. vasul german „Breslau” și 4 cuirasate austro-ungare au plecat înspre Antivari. La orele 10 a. m. 2 cuirasate italiene s'au apropiat spre Antivari. Vasele italiene au dat salve iar cele engleze au răspuns, 2 torpile austro-ungare au ancorat în fața Spizzei.

Antivari, 5 Aprilie. — 4 crucișetoare austro-ungare, „Radetzky”, „Zrinyi”, „Franz Ferdinand” și „Szigetvár” de 3 zile circulă în fața portului Antivari. Vasul german „Breslau” a sosit ieri dinspre Atena. Vasele de război s'au postat la nord la vre-o 5 mile depărtare de cel mai extrem punct al portului, iar spre sud circulează o altă flotă, care se compune din 1 cuirasat austro-ungar, 1 cuirasat german și 2 cuirasate engleze. E convingerea generală că numai demonstrația navală nu ar avea rezultatul dorit.

Regele Nichita la cartierul general.

Cetinje, 5 Aprilie. — În vederea reînceperii asediului regele Nichita a plecat împreună cu prinții la cartierul general. În fața consulatului rusesc poporul le-a făcut ovațiuni entuziaste. În același timp, de teamă că vor izbucni desordini, palatul austro-ungar a fost păzit de soldați.

Consiliul de război în Cetinje.

Cattaro, 5 Aprilie. — Ieri a avut loc în Cetinje un consiliu de război sub președinția regelui Nichita, la care au luat parte comandantul trupelor sârbești și atașatul militar rus. Consiliul a hotărât continuarea asediului Scutarilor.

Ajutoare sârbești pe seama Muntenegrenilor.

Cattaro, 5 Aprilie. — Ieri au sosit la Scutari primele trupe sârbești dela San Giovanni di Medua iar de atunci sosesc tot mereu trupe sârbești la Scutari. Trupele au adus numeroase tunuri, fapt ce a pricinuit mare bucurie în lagărul muntenegrean.

Răspunsul guvernului muntenegrean către puteri în chestia Scutarilor.

Cetinje, 5 Aprilie. — Consiliul de miniștri a stabilit textul răspunsului la nota colectivă a marilor puteri în chestia asediului Scutarilor. Guvernul va răspunde că nu consideră ca necesar să-și schimbe punctul de vedere de mai înainte, deci va continua asediul Scutarilor.

Essad pașa nu cedează.

Belgrad, 5 Aprilie. — Generalul Bojovici a trimis un curier la Essad pașa cu somația să capituleze. Comandantul turc a răspuns că nu capitulează.

Un nou război va izbucni în curând?

Varșovia, 5 Aprilie. — Renumitul violonist Paderevski, care a făcut un turneu în Anglia, a întrebat pe Sir Eduard Grey, dacă în curând va mai izbucni vre-un nou război.

Sir Eduard Grey i-a răspuns că-și poate continua turneul, deoarece în Martie sau Aprilie nu va fi nici un război. Înainte de Mai nu va putea izbucni războiul.

Violonistul a întrebat pe Grey, dacă ar putea să izbucnească un război european.

Grey a răspuns că pericolul pentru izbucnirea războiului există, înainte însă nu se poate ști nimic. Noi facem tot posibilul să împiedecăm izbucnirea războiului, impreviziunile însă sunt mai puternice decât diplomația.

Germania și războiul balcanic.

Berlin, 5 Aprilie. — Comisia bugetară a Reichstagului a discutat bugetul externelor. Jagow, secretar de stat la externe, răspunzând unei interpelări cu privire la războiul balcanic a dat amănunte cu privire la originea alianței balcanice care a fost încheiată întâi ca o înțelegere între toate statele balcanice, inclusiv Turcia dar care, în urma refuzului Porții de a intra în această uniune balcanică, s'a transformat în o alianță cu tendințe ostile Turciei în Iunie 1912.

La întrebarea dacă Germania și diplomația europeană au fost surprinse de izbucnirea războiului, ministrul a spus: În capitalele statelor balcanice s'a ezitat până în ultimele zile a se proclama războiul și războiul a început contrar intențiilor celorlalți în urma deschiderii premature a ostilităților de către Muntenegru. Atunci formula statului-quo a fost înlocuită prin formula localizării războiului adoptată de toate puterile.

În chestia albaneză, diplomația germană a fost pururi alături de aliatele sale și Germania s'a folosit de orice prilej pentru o intervenție împăciuitoare. În toate fazele chestiunii, Germania a rămas credincioasă de partea Austro-Ungariei și a fost gata să participe la manifestația navală la coastele muntenegrene după dorința aliatei sale.

Cu privire la chipul cum se va proceda în cazul când Muntenegru persistă în atitudinea lui încăpăținată, nu se poate exprima astăzi o părere. Toate puterile sunt de acord că Scutari, cel mai mare oraș locuit de albanezi, trebuie să aparțină Albaniei.

Cu privire la diferendul româno-bulgar ministrul spune că nu se pot da acum amănunte. Germania s'a străduit să facă să triumfe punctul de vedere românesc.

Nota colectivă adresată Porții înainte de căderea cabinetului Kiamil tindea să asigure Turciei tot ce se mai putea, dar evenimentele din Constantinopol au dejucat sforțările puterilor.

Tratatul asupra totalității chestiunilor financiare se urmează. Granița propusă de puteri e acum Midia-Enos, aceasta în urma propunerii Rusiei și cu scopul de a se pune cât mai curind capăt războiului. Granița a fost primită de Turcia. Declarațiile aliaților balcanici cu privire la mediațiune n'au sosit încă. Chestia insulelor, care urmează să fie rezolvită de puteri, dă loc la dificultăți considerabile. Politica germană tinde să tranșeze această chestie pe cât posibil în sensul ca posesiunile asiatice ale Turciei să nu fie compromise. Cu privire la aceste posesiuni. Germania se silește a menține statul quo și să sprijine viabilitatea Turciei. Chestia Dardanelor n'a fost până acum propusă de nici o putere.

Zimmermann, subsecretar de stat la externe, a dat lămuriri asupra principiilor pentru participarea statelor balcanice la datoria publică otomană, chestiune asupra căreia ambasadorii la Londra, au căzut de acord în principiu. Amănuntele vor fi transate de o comisiune internațională care se va întruni la Paris cât mai repede.

Germania n'a putut din nefericire să împiedece încălcările contra populației indigene. În această privință s'au publicat de presă povestiri exagerate dar oricum oeeace s'a produs e destul de deplorabil. Toate cazurile de cari guvernul a luat cunoștință au fost semnalate guvernelor statelor balcanice intervenindu-se spre a se împiedeca excesele. Guvernul german a determinat și alte puteri, și în special Anglia, să facă demersuri analoage.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Aprilie 1913.

Un rege al aurului.

Pierpont Morgan, falimosul miliardar american, — după cum am anunțat — a murit la Roma, după o suferință relativ scurtă. Moartea unui astfel de om e menită să producă senzație astăzi, când puternicii lumii sunt cei bogați, după cum erau papii în evul mediu și marii artiști pe vremea Renașterii. Trăim într-o epocă în care suveranii ca și oamenii de geniu sunt obișnuiți să se incline și să recunoască supremația aurului. Pierpont Morgan a fost unul din marii pontifi ai zilelor noastre. Fabuloasa lui avere îi dădea asupra omenirii o suveranitate reală.

Toată presa mondială a consacrat morții lui coloane întregi. Printre alte ziare mari, cotidianul parizian „Matin” vorbește despre Morgan prin peana lui Stephane Lauzanne, primul său redactor. Găsesc articolul lui mai interesant decât multe altele: de aceea l'am ales pentru a-l traduce în coloanele „Românului”. D. Stephane Lauzanne cunoaște foarte bine America și l'a cunoscut personal și pe răposatul miliardar. Amănuntele pe cari ni le dă asupra lui au meritul de a fi strict veridice, în eleganta lor conciziune. — Adrian Corbul.

În fond, el reprezintă o mare forță, fiindcă reprezenta necunoscutul...

Îmi voi aminti în totdeauna de vizita pe care am făcut-o casei lui de bancă din New-York, o căsuță clădită din cărămizi, misterioasă și posomorită, în colțul lui Broad street și a lui Wall street. Toată larma grozavă de afară: oamenii cari strigă, vânătorii, cari dau fuga, caburile cari urnesc, mulțimea care colece — toate aceste sgomote mureau la porțile edificiului. Și când m'am urcat pe scările de marmură, în liniște și în singurătate, am simțit un fel de răceală înghețată căzându-mi pe ceafă... Anticamerele erau deșarte; nu întâlnii acolo nici o ființă; birourile niște sepulcre: nimeni nu-și ridica fața spre mine.

Aveam o întâlnire cu stăpânul casei și înaintam, înaintam mereu până în clipa când am ajuns în dreptul ușei vătuite a unui cabinet de lucru, în fața căreia nu veghia nici un servitor.

Am împins ușa și am zărit, șezând în dosul unui birou, un om cu umerii de urias, cu un nas extraordinar de proeminent, cu un gât de taur, cu mâinile largi și puternice: era d. Pierpont Morgan!... Dar în momentele de față, când încerc să evoc această stranie fizionomie nu văd decât două lumini cenușii strălucind sub sprâncene, două luciri cari mi-au intrat în amintire ca niște brughie.

Intrevederea noastră fu scurtă, căci la toate întrebările mele, d. Pierpont nu răspundea decât prin monosilabe.

— Da... Nu... De sigur...

Acei cari afirmă de a-l fi auzit ținând discursuri lungi, se laudă, căci omul acesta era mai înainte de ori ce, un taciturn. El a tratat cele mai formidabile afaceri din lume, fără să pronunțe aproape un singur cuvânt. Între dânsul și oamenii cari au încheiat cu el contracte cari se ridicau la milioane de dolari, discuția nu durase nici un sfert de oră. Niciodată Pierpont Morgan nu a consultat vre-un registru și nici n'a luat cunoștință de vre-un memoriu. El știa totul și își aducea aminte de ori ce. „El era — spuneau slujbașii lui vorbind de dânsul — cel mai bun repertoriu al oficiului.

Sub acoperișul său nu era nici o bucățică de hârtie, căreia să nu-i fi cunoscut el conținutul. Hotărârile lui erau irevocabile după cum și memoria sa era infailibilă. Și când, sub mustața lui stufoasă, buzele lui subțiri se mișcau spre a rosti — o singură dată în timpul întrevederii: „Da... Nu... Accept... Refuz...” nu-ți mai rămânea decât să te inclini și să te retragi. Și când avea cineva bani de încasat, să fi fost vorba chiar de un milion de dolari, ordinul de de plată era semnat de casier sau de procurist. Căci, să știți un lucru, Pierpont Mor-

Jertagrafia

cele mai noi și mai repezi copii fotografice și în timpul cel mai scurt pe un fond curșu cu linii negre, cu o punctualitate sigură, potrivite pentru pînuri de prezent autorităților execută ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii artistice a lui

Fellner Leó, BUDAPEȘT, V. Váci út 4. Telefon 28-48. Adresa pentru telegrame: „Positiv” Budapest. — Apartament special pentru comanda din provincie. (E 594-20)

gan, n'a iscălit nici zece cecuri în toată viața sa. El nu făcea nici odată ceea ce, ceilalți puteau face pentru el...

El a fost poate cel mai prodigios manipulator de aur din câți a cunoscut Istoria. În 1899 trustul oțelului pe care-l posedă el se ridică la un capital de șapte miliarde, și în 1900 el îi da, numai lui singur, un beneficiu de 350 milioane. În anul următor, el adăuga trustului de oțel pe acela al drumurilor de fier, și un an după aceea trustul Atlanticului. În 1902, el era ca să ne exprimăm astfel, stăpânul lumii. Pe globul nostru, unde atâtea forțe necunoscute au fișnit în mod brusc: vaporii, electricitatea, etc.; unde transatlanticele găuresc cu toată înțeleasa masa lichidă, unde trenurile înaintază cu repeziunea fulgerului pe șinele de oțel, un om acaparase pentru dânsul o parte din vapori și din electricitate, un om putea să interzică de a se fabrica un singur centimetru de oțel în afară de voința lui, un om putea să oprească pacheboturile sau trenurile. Care creier omenesc a inventat vreodată un așa vis de mărire?...

Când, în Octomvrie 1907, o vijelie teribilă se abătuse pe piața americană, făcând să zboare titlurile cele mai glorioase și să troznească băncile cele mai somptuoase; când un vânt de panică suflă deasupra New-Yorkului și când într-o după amiază se văzu un milion de deponenți venind să-și reclame depozitele în suma de trei miliarde; când vijelia ajunse la paroxim și se credea că cei 1350 de „stock-brokers” din Wall-Street aveau să sară până la cel din urmă, un om se ridică subit în fața furtunii: era Pierpont Morgan. Numai el putea să oprească coloanele templului de a se prăbuși; numai el putea să salveze cinstea, viața, averile a mii de cetățeni...

În ziua aceea de 24 Octomvrie 1907, el rămase închis în căsuța lui din Brood street și păru a gusta vreme de un ceas aprigul orgoliu pe care o astfel de suveranitate o poate da unui om. Apoi, satisfăcut, el trimise să-i cheme pe marii bancheri și pe printii finanței, le impuse condițiile lui și câteva secunde după aceea, totul reintră în ordine, ca prin farmec. Vântul se calmă. Prăbușirea se oprî. Un singur rînd imprimat pe bandele telegrafice ajunse pentru a înlătura cataclismul: *D. Pierpont Morgan*, spuneau aceste bande, *va împrumuta 125 milioane.*

Poate că acum, după ce a murit, vom ști și noi mai mult asupra gândurilor, sufletului, inclinațiilor lui. Căci tot ce s'a publicat în această privință se poate rezuma cam astfel: că el credea a se pricepe în artă și în bibliografie și că de câte ori îl întâlneai pe stradă, nu trebuia să-i vorbești niciodată despre afaceri, după cum nu trebuia să-i pomeniți niciodată de plăceri în cabinetul său de lucru.

El a făcut și răul: acesta e destinul tuturor euceritorilor. Dar el a făcut și bine. Mii de vișători, filantropi și umanitariști pot să spună cum s'au văzut într-o dimineață convocați în banca sa din Brood street și cum himerele lor se găsiră deodată sprijinite cu ceva aur... Tot el a dat, în 1902 pe vremea teribilei greve de cărbuni din Statele-Unite, o sumă de 50.000 de tone de cărbuni instituțiilor de caritate: tot el trimise într-o zi un cec de 225 mii de franci catedralei Sf. Paul din Londra spre a acoperi cheltuielile unei instalațiuni electrice; tot el dăruie muzeului din Paris una din cele mai frumoase colecțiuni de pietre nestimate din câte sunt în lume; tot el restituie catedralei din Asconii palliumul care i se furase; tot el restituie Franței capul în argint al Sf. Martin; și tot el a întretinut cu banii săi cele trei sute de aziluri pentru săraci din Statele-Unite...

În fond, dintre toți giganzii aurului el n'a fost cel mai rău. El va fi trecut deasupra capetelor noastre ca un obuz greu și tăcut, și destiul îi va fi permis să sfâșie spațiul fără a lăsa în urmă-i nici prea multe lacrimi, nici prea multe scrișniri de dinți, aducând chiar, câte odată, un zîmbet de simpatie pe tristele buze ale omenirii...

— *Luni fiind sărbătoare — Bunavestire — numărul viitor al ziarului nostru va apare Miercuri dimineața.*

„*Catarina doamna noastră*”. Sub acest titlu cunoscutul sociolog și scrutor politic ungar, dl *Erdélyi (Aradi) Victor reconstruește într'un volum de 134 de pagini, întemeiat pe documente istorice culese din toate izvoarele cu puțință (istoriografia românească, arhivele statului, arhivele comitatelor, istoricii unguri etc. etc.) unul din cele mai minunate episoade ale revoluției dela 1848: viața și activitatea Ecaterinei Varga, femeia apostol dela Bucium. Acest episod, poate cel mai caracteristic și culminant, e prins într'un plastic tablou istoric și cu o obiectivitate și pătrundere care ne uimește. Cu o fanatică dragoste de adevăr, dl *Erdélyi Victor fixează adevărurile dureroase și face un rechisoriu strânic tuturor detractorilor adevărului istoric. Ca întotdeauna, d-sa apare în fața noastră în lumina celui mai intens idealism și numai mulțumită acestei lumini atât de rar dată muritorilor poate să desgroape din umbră toate amănunțimile realității.**

Pentru deosebita frumusețe a faptei ce ne dă dl Erdélyi, dar și pentru valoarea istorică a cărții, redacția ziarului „Românul” a luat hotărîrea să o traducă întregă și să o publice în 12 numere de ziar consecutive. Probabil să începem încă în numărul de Miercuri, numărul nostru viitor.

Clericii noștri din Ungvár. Foile angurești anunță, că afacerea clericilor români din Ungvár a ajuns la o deslegare definitivă. Înainte de ce episcopul gr. cat. Papp Antal de Munkács și-ar fi rostit judecata asupra conflictului provocat de „renitența” lor, episcopii de Lugoj și Oradea-mare i-ar fi chemat și i-ar fi așezat în seminarele românești gr.-cat. din aceste două orașe.

Rugăm publicul românesc să nu dea crezare acestor svonuri. Noi știm numai că clericii noștri s'au îndepărtat din seminarul din Ungvár, — ce-au făcut însă de atunci, unde au plecat nu știm încă, dar tot noi vom aduce informațiunile precise.

Declarație. Subscrisul declar, că aserțiunile articolului „Din Bucovina” apărut în ziarul „Românul” din Arad Nr. 14 (31 Ianuarie 1912 st. n.) cu privire la persoana dlui Dr. Aurel Onciul, deputat dietal în Austria, și dlui Mihai Chisanovici vorite din sorginte greșită, nu corespund adevărului și astfel pe lângă exprimarea regretelor mele și pe calea aceasta îmi cer scuzele dela susnumiții domni pentru vătămarile cuprinse în acel articol.

Arad, 5 Aprilie n. 1913. — Atanasie Halmăgian, fostul redactor responsabil al ziarului „Românul”.

Constatări neașteptate. Cel mai bun și mai conștiincios corespondent de război al zilelor noastre d. Ludovic Naudeau, publică în „Journal” cele ce a văzut în Adrianopol, unde a intrat în chiar ziua capitulării acestei cetăți. De unde toată lumea se aștepta ca Adrianopolul să prezinte aspectul unui mare câmp al foamei, s'a găsit dimpotrivă, cetatea plină de munițiuni de tot felul. Boi și mei pășteau în liniște iarba de pe spațiul care desparte orașul de linia de fortificațiuni. Ludovic Naudeau a mai văzut ofițeri și soldați bine hrăniți și o mulțime de cadavre de cai robusți și grași, cu gaturile tăiate. Și caii aceștia nu au fost tăiați spre a fi mâncați, ci ucși din ordinul lui Sukri-pașa spre a nu cădea vii în mâinile învingătorului. În definitiv, cu toată tristețea acestei constatări, Adrianopolul e departe de a fi inseris în lista cetăților a căror rezistență a fost eroică și ale căror lipsuri și suferințe au rămas memorabile.

Invățători prelați. Invățătorii aceia, cari au obținut mai distins rezultate pe terenul maghiarizării în comitatul Bács-Bodrog, au fost premiați. Din fundațiunea baronului Rudits József a fost premiați un invățător cu 300 cor., doi cu 200 cor., 6 cu câte 100 de cor. — Ar fi curios să se cunoască mai deaproape acel „rezultat”, să se vadă pentru ce fel de jertfe a cules laurii acei zdrobitori de suflete!

Memoriile lui Enrico Toselli. Fostul soț al prințesei de Saxa publică în coloanele lui „Journal” romanul său cu pasionata femeie. E un fel de răspuns la memoriile Luizei de Saxa apărute acum un an în „Matin”. Fără a fi de înconsecvență și de desfrân, după cum și ea îl acuzase de cupiditate. În definitiv și unul și celălalt ne sunt puțin simpatici. Enrico Toselli dă la lumină și o parte din corespondența prințesei adresată lui. Ea e un sbucnet de patimă sensuală și de imprudență naivă. Nici un sentiment de iubire adevărată, de delicatete și de puritate sufletească nu suntem în stare să descoperim în inflăcările scrisorilor ale Luizei de Saxa, de tristă celebritate.

„Sârbii omoritori de maghiari!” Tradările de patrie, revoluțiile din partea locuitorilor nemaghiari sunt foarte dese în Ungaria — după ziarile iudeo-maghiare. Și în adevăr aceste zăre sunt de admirat câte bazaconii de acest fel mai știu iscodi pentru a-i înspăimânta pe bieții maghiari de pe puste Ungariei. Motii români sermanii sunt în creeriile bieților țărani maghiari înfierbântați de iscodirile ziarelor maghiare, canibali, cari mănăcă numai carne de unguri, și trăiesc prin păduri ca selbaticii. Cu isbucnirea războiului balcanic parcă-i întrecuse pe Români în această sălbătăcie Sârbii, căci zărele maghiare care mai de care se grăbesc să aducă știri despre răzcoalele și conjurațiile Sârbilor din diferite părți ale Ungariei împotriva maghiarilor cari toate de fapt își au originea în creeriile vre-unui ziarist percinut cu buze maghiare, care pentru ca să-și câștige merite patriotice se crede îndreptățit să strige ghivalt la tot pasul.

Iată un caz din comuna Százhalombatta (c. Fehé) a cărei locuitori sunt Sârbi. În apropierea acestei comune se lucră de prezent la un drum de fier. Muncitorii de sine înțeles sunt unguri. Vre-o câțiva dintre aceștia, aduși din Szentes, s'au dus alaltăeri la o crăsmă din comuna Százhalombatta, unde de sigur s'au uitat cam prea mult în fundul paharului, căci între ei și locuitorii sârbi ai comunei a avut loc o ciocnire cu sfârșit tragic pentru muncitorii unguri, căci doi din ei au rămas grav răniți pe câmpul de luptă, iar unul din ei trage acum de mărtaie în spitalul din Százhalombatta.

De sine înțeles că rapoartele ziarelor despre acest caz s'au în gura mare că Sârbii i-a omorât pe muncitorii unguri din ura ce-o poartă față de maghiari și urgitează să se trimeată jandarmeriei pentru e înăbuși răzcoala Sârbilor din Százhalombatta.

Jurnalul contelui Rudolf Apponyi. Istoricul francez Ernest Daudet, fratele marelui romancier dispărut, a publicat zilele acestea memoriile contelui Rudolf Apponyi, fost atașat la ambasada austro-ungară din Paris între anii 1826 și 1831. Jurnalul acesta prezintă un oarecare interes pentru Franța, căci autorul lui descrie societatea franceză într'una din epocile ei cele mai caracteristice. „Din memoriile lui — scrie d. Gustave Lanson, profesor la Sorbona și criticul literar al lui „Matin” — contele Rudolf Apponyi ne apare ca un spirit ultra-reacționar, foarte mărginit, cinstit și cu oarecare bun simț.”

Un „patriot” dela „Arad és Vidéke”. Un patriot dela fițuca „Arad és Vidéke” informându-se greșit asupra cuprinsului articolului „Himnusz” din Nr.-ul 65 al ziarului nostru, țipă în gura mare după procuror că am fi oienzat „Himnu-

Am onoare să avizez pe mult stimații mei cumpărători, că mi-au sosit un mare asortiment de stoffe nouă

ENGLEZE ȘI INDIGENE
de toamnă și iarnă
și îi rog cu insitență să le cerce.

Cu deoseblă stimă:

HIRSH ANTAL
atelier de croitorie modernă

ARAD, Piața Andrássy numărul 18.

(Hi 1000)

szul” și poporul unguresc. Adorăm hibrida mentalitate a colaboratorului dela „Arad és Vidéke” care a comis un articol așa de fals, încărcat cu atâtă puzderie de sentimente „patriotice” rău înțelese. Una să o știe cel dela „Arad és vidéke”: glasul măgarului nu se aude în cer, — poate că nici la urechile procurorului nu ajunge!

Un epilog trist. De curând a avut loc la Muntele de Fietate din Viena, o vânzare care amintește una din catastrofele cele mai îngrozitoare ale istoriei teatrului.

S'au vândut anume obiecte de valoare regăsite asupra a 294 de victime neidentificate cari au perit cu prilejul arderei Ringstheaterului în 1889. Bijuteriile acestea au fost transformate de foc în masse metalice în forme.

Ele s'au vândut pe loturi. Un mic ceasornic de aramă era neatins; limbile lui arătau orele șapte. Un medallion aurit conținea încă o bucăciță de catifea. Un alt lot era format din șapte ace de cravată. S'au vândut mai multe loturi de verighete bine conservate, ale căror inscripții erau însă indiscrifice. Tot astfel, o pereche de cercei de aur și diamante descoperite lângă cadavrul unei fetițe care se afla singură în loja ei unde a fost asfixiată.

S'au mai vândut astfel la licitație a tabacheră de argint: când a fost luată în mână, capacul ei se deschise și s'au putut zări un bloc de foițe inegrite și o leacă de praf negru care era tutun calcinat.

În definitiv, un trist epilog!

Se vâlță ungrul. Pentru a-și duce mai repede scopurile de maghiarizare la izbândă patrioții ungrul orbiți de sentimentele unui patriotism rău înțeles, au înființat fel și fel de reuniuni și organizații interne cu ajutorul cărora să promoveze toate interesele celor de un sânge cu ei și să oprimeze moralicește și materialicește asupra celorlalte națiuni. Reuniunile adunaseră imense sume de bani, jertfă pentru scopurile „naționale” și rar se vorbea de o nebiruință în urmărirea acestor scopuri doar atunci când voiau să îndârjască contra naționalităților nemaghiare guvernul și să-l facă să subvenționeze acele reuniuni. Se vestește însă că rezultatele muncii societății „Magyar Olvasókör” din Ruma, cott. Serim, sunt nule, că orice strădanile conducătorilor societății sunt zadarnice, neprinzându-se nici de cum de sufletul slav din părțile acelea!

Foarte bine, numai așa ca la Ruma, înainte!

Păcăleală de 1 April. Ziarul francez „Courier de la Champagne” din Reims a publicat în ziua de 1 April, următoarea știre, pe pagina primă: „Un balon german, care spiona pe teritoriul francez între localitățile Tours și Verdun, a fost apucat de un curent de vânt și dus spre Reims, unde a fost nevoit să se coboare, suferind grave avarii. Balonul de prezent se află pe hotarul Reims-ului lângă Berru”. Știrea a stârnit o senzație de nedescris, a fost telegrafiată tuturor ziarelor din Paris, așa că alaltăeri dimineață mii și mii de oameni, unii pe jos, alții cu trăsuri și automobile, alergau spre locul, unde se lăsase balonul. Ba, ziarele parisene și-au trimis și corespondenți iar societățile de filmuri cinematografice și-au trimis imediat fotografii la fața locului. Când colo: balon ca n palmă — Era o glumă de 1 April. Văzându-se astfel păcălită, mulțimea infuriată a dat năvală în Reims, unde a încunjurat localul redacției, care-i trăse pe sfoară. Și dacă n'ar fi intervenit imediat toată poliția și jandarmeria orașului, s'ar fi petrecut și vărsări de sânge, căci mulți dintre cei păcăliți se juraseră să omoare pe ori și ce redactor al amintitului ziar, care le-ar eși în cale. Iar, ca să-i treacă pofta de glume, — procuratura a intentat ziarului cu pricina proces pentru turburarea ordinii publice.

x Față și mâni foarte frumoase va avea oricare femeie care va întrebuința renumita și neîntrecută cremă pentru față „Mágnás”, pudră „Mágnás”, săpun „Mágnás” și cosmeticul „Mágnás” pentru mâni a lui Kelemen Sándor. Acest neîntrecut cosmetic eliminază din circulație toate cele peste 1000 de mijloace neîntrebuințabile de până acum. Detaliu se găsește în numărul farmacistului Kelemen Sándor publicat în numerele de Sâmbătă și Duminecă ale ziarului nostru. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestui anunț.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, **Budapesta VIII. Prater 9.** O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați lifrează cele

mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru. (N 42)

x Cine refuză ajutorul, se păgubește însuși pe sine! Acum 30 de ani Dr. Granichstaedten, cunoscutul medic primar al Vienei, a declarat următoarele: La persoane cari sunt împedecate a face mișcările necesare în tiber, mai curând sau mai târziu se prezintă lipsă de apetit, indispoziții după mâncare, boale îndelungate de stomac, incuierea scaunului, boală de ficat și hemoroizi. Pentru vindecarea acestor boale mai bun serviciu decât purgativele de plante sau diferitele ape minerale, face o cură de câteva săptămâni cu apa minerală amară naturală „Ferecz József”. Apa aceasta să nu lipsească din nici o gospodărie! — De vânzare în farmacii, drogherii și băcăni. Mai bine a cumpăra sticle cari conțin câte 1 l. apă de aceasta, deoarece sticla goală nu mai trebuie reînăpăiată. Rugăm on. public a răspândi într. cunoscuți și prieteni apa amară veritabilă „Ferecz József”. Direcțiune și deposit principal: Budapesta. Hi 821.

x Din esența mea se poate pregăti o economisire rum, rachiu și coniac. Esență pentru 1 litru 50 filerl. de 200% ieftin acasă după carte ușor și curat licher, Rachiu alai, Anisette, Piersică, Benedictin, Chartreus, Pere imperiale, Amar, Chimin, Cafea, Coniac, Maraschino, Roze, Vanilia, Esență pentru 1 litru rum, de Amanas și rum de Iamaica 32 filerl. Esență pentru 1 litru rachiu de prune, de drojii și trebere 20 filerl. 1 litru spirt de 96% rafinat 2 cor. 20 fil. Părul cărunt și mustața cărună se opresc bine cu vopseaua „IDEAL” pentru păr care o nestricăcioasă. Prețul 3 cor. Se află de vânzare în toată coloaerea la Fekete Mihály, droguerie la „Inger” în Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely). (Fe 424)

x Atragem atențiunea on. cetitori asupra anunțului pescarului **Zimmer Ferecz**, lif. al curții ces. și regesti, publicat în numărul nostru de astăzi. Mare vânzare permanentă de tot felul de pești de mare și de râuri. Expediare în stare vie și în proviță.

— **Primul depozit românesc** —

de
PIANE, PIANINE și ARMONIURI
asortat cu instrumente din cele
mai bune fabrici, în nuc mat sau
poleit, negru, mahagon, palisandru
veritabil, construcție modernă,
cu preț mai ieftin ca ori
unde

— Transportul și pachetarea gratuite —
Scoalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special.

ARMONIURI DE ȘCOALĂ

bune și solid lucrate.

10 ani garanță. Plătire în rate.

Timotel Popovici,

profesor de muzică

Sibiu (Nagyszeben), Str. Ciszădiei Nr. 7

Po 890—10

Szám: 630/1913

IN CAFENEUA „HUNGARIA” va cânta
din 2 Aprilie celebra orchestră a lui **HAMZA**
GYUSZI din Oradea-Mare. (Hu 995—7)

Bibliografie.

A apărut:

„**Ramuri**”, revistă literară ilustrată, an VIII, Nr. 5. Cuprinsul: C. S. Făgețel: Inițiative particulare; St. O. Iosif: Spre ideal (poezie); Căton Theodorian: Un poem; Elena Farago: Din taina vechilor răspântii (poezii); Em. Gârleanu: Mormânt uitat; Z. Bărsan: Cântec (poezie); A-postol D. Culea: Albania și Albanezii; I. M. Marinescu: Fata Voievodului (poezie); G. Rotică: Farmec alb de lună plină (poezie); E. C. Decuseară: Cronică culturală. Informațiuni și note bibliografice.

Ultima oră

† **Gh. Gr. Cantacuzino.**

La încheierea ziarului primim din București o telegramă tristă care ne anunță moartea marelui român Gh. Gr. Cantacuzino, președintele senatului român, întâmplată azi seară la locuința sa în București.

Mercuri suferindu a fost onorat de vizita A. A. L. L. R. R. principii Ferdinand și Carol. În această zi starea generală a bolnavului era satisfăcătoare și congestiunea părea că descrește. De Joi însă starea bolnavului se agravase inspirând serioase îngrijorări. Medicii veghiau neîntrerupt la patul ilustratului bolnav.

Gh. Gr. Cantacuzino s'a născut în anul 1837 în București. A studiat jurisprudența la Paris. În 1862 intră în magistratura română, în 1869 primar al Bucureștilor, iar în 1870 pentru câteva luni ministru al lucrărilor publice în cabinetul numit al „junei drepte”, apoi dela 1873 până la Ianuarie 1876 ministru în cabinetul Lascar Catargi. În sesiunea 1889—90 preșident al camerei, în 1892—95 preșident al senatului, dela 1896 senator conservator iar în sesiunea actuală era preșident al senatului.

Ne asociem din adâncul inimei la jalea generală pricinuită de pierderea ireparabilă a meritosului fiu al României și totodată transmitem și îndureratei familii sincerile noastre condoleante.

POȘTA REDACȚIEI.

T. Otel, Hărăstas. „Pester Lloyd” și „Budapester Tagblatt”. Mai ales acesta din urmă.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Gheorghe Borzea, Cuesd. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Septembrie a. c.
Ioan Tr. Filip, Lugosul-inf. Am primit 7 cor. ca abonament pe Quart II 1913.
Mihai Novac, Dumaföldvár. Am primit 7 cor. ca abonament pe Quart II 1913.
Petru Olde, Clopodia. Am primit 28 cor. ca abonament până la 31 Decembrie 1913.
O. Am primit 7 cor. ca abonament pe lunile Ianuarie, Februarie și Aprilie 1913.
Corneliu Omescu, Bilec. Abonamentul de 2 cor. 40 fil. de care ne scrieți noi nu l-am primit.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

In numele meu și al familiei mele mulțumesc tuturor acelor prieteni și cunoscuți, cari prin graiu ori în scris au ținut să ne mângâie în durerea, ce ne-a cuprins perzând pe draga noastră Siminica.

ARAD, 4 Aprilie n. 1913.

Dr. GHEORGHE CIUHANDU,
Ci 1019 protopresviter, asesor referent consis.

Vin de deal.

Din anul 1912, din soiuri alese se capătă
à 60 Cor. Hectolitru la Pe 1023-2

AURELIA Dr. PETRAN

ARAD, strada Lazar-Vilmos Nr. 4.

Caut
UN CANDIDAT DE ADVOCAT
cu praxă
(Ge 839—10.)
Dr. George Gârda,
advocat, Făget.

ANUNȚ.

Caut
un candidat de avocat și un scriitor
vărsați în afacerile fondurare.
A se adresa Dlui
Dr. ENEA ANDREA, avocat
(A 1011) Nocrich (Ujegyház).

ANUNȚ.

Caut
UN ASISTENT
cu practică bună.
DUMITRU BANCUI,
farmacist.
Ba 1012 Sălște (Szellstye com. Sibiu).

UN CANCELIST

cu praxa deplină în afaceri de carte
funduară află momentan aplicare în
cancelaria subscrișului, pe lângă condiții
favorabile.
Reflectanții să se adreseze direct
mie.
Dr. Ioan Jarda, avocat
la 993—5 Rodna-veche (Oradna).

DE VÂNZARE.

Am de vândut în Magyarád:
1.000.000 viță americană de ultuit clasa
1-mă ne bătută de peatră, miia cu cor. 16.—
250.000 loze americane de pus, miia cu cor. 8.—
Loză europeană la ultuit, miia cu cor. 8.—
Am 100.000 ultoi varietăți cu rădăcină de
2 ani.
Ioan Popescu, not.
(Po 951) Magyarád.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str.
Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41).

**LOCAL FRUMOS ȘI INCĂPĂTOR DE
PRĂVALIE, de închiriat în Brad** (comit. Hunedoarei), în locul cel mai de frunte din piața
principală. De acest local se mai ține o maga-
zie mare și 3 pivnițe bune. Se recomandă
cu toată căldura în atențiunea negustorilor români.

Informațiuni la proprietarul casei, banca
„Crișana” din Brad. (Ci 933—2)

**Ochiuri de găină, bătători, întărituri,
nijeluri, dispar în
timp de 48 ore dacă folosești »CANNABIN«**

1 sticlă 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.

la 997

1 CUTIE

(PI 301—100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și
plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria
PICHLER SANDOR
ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Sanatorul - Park

Budapesta, VI., Aréná-út 84/a (Városliget).

**Secție de chirurgie, uro-
logie și gynecologie.**

Secție de chirurgie și gynecologie aran-
jată foarte modern și cu 4 săli de operație.

Secție urologică pentru cei suferinzi de
beșică, rinichi și prostați cu aranjamente
d'agnostice și vindecătoare.

Fiecare își poate alege pe medicul curant.
Prețuri moderate. — Prospective se trimit.

Telefon nr. 58—94, 52—53.

(E 451—18)

Expediez cu garanță

ultoi de viță de viie

din renumitul soi *Delavare, negru, multiplu*,
cari nu mai trebuie stropiți, produce rod în
fiecare an, liber de orice fel de boale de stru-
guri; vițe netede și cu rădăcini, din patrie și
americane, de 2—3—4 ani.

Trandafiri și altele de vânzare la

Páska Demeter,

viicultor diplomat și proprietar de vii,

ORADEA-MARE — (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis.

Pa 917

Tot felul de

STAMPILE,

execuție promptă, ieftină și
frumoasă, precum și alte ar-
ticole atingătoare de acea-
stă branșă se află numai la



Prima fabrică si-
biiană de stampile

A. R. Feld

Sibiu,
Elisabethgasse nr. 17

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta. :-:

**OMEGA**

sunt cele mai bune și mai
precise oroloage.

Se capătă la toți ceasornicarii
mai de seamă. (Du245—12)

Bo 994—20

**FAȚĂ**

juvenilă, tranda-
firie și curată vei
avea, dacă vei în-
trebuința renumita

alifie pentru față
și săpunul lui

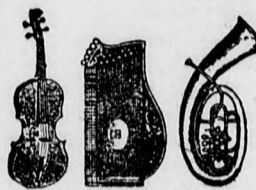
GOLDSTERN DE VUKOVÁR.

Se pregătește în farmacia lui KIRCHBAUM, Ó-Vukovár, nr. 23.

Braun Antal

primul fabricant de instrumente mu-
zicale în Ungaria-de-sud

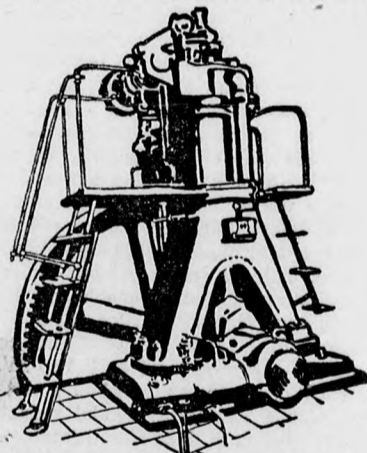
TIMIȘOARA-CETATE (Temesvár
Belváros), str. Prinț Eugen nr. 14
(Casa proprie).



Cel mai mare, mai
ieftin și mai renumit
magazin de in-
strumente muzicale
în Ungaria-de-sud.
Mare depozit de
violini, cimbele cu
tonuri curate și pu-
ternice, — fabricate
proprie, precum și instrumente de metal, de
lemn, de suflat, — cu arcuș și instrumente de
lovit. Specialist în executarea instrumentelor
cu arcuș și de metal și reparator pentru
tromboane acustice. Se garantează pentru to-
nuri curate și puternice! Expedează instrumente
muzicale pentru orchestre, cu prețuri foarte
moderate. Mare asortiment de achizite muzi-
cale.

Reparaturile se execută prompt și con-
științios, pe lângă garanță. Catalog ilustrat
gratis și franco. (Ba 178)

Garnituri originale de imblătit cu benzină.



LOCOMOBILE cu BENZINĂ stabile și culcate.
Garanție deplină. Prețuri moderate.
CONDIȚIUNI FAVORABILE DE PLĂTIRE.

Adresa:

Benz Ungarische Automobil und Motoren-fabrik A. G.

BUDAPESTA. Centrala: V., Dorottya-u, 9

Fabrica: VII., Iika-utca, 31.

Telefon 168—79 și 29—24.

O rugare modestă, care nu vă costă nici
o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi
de mare folos. Administrația noastră roagă pe
toți ceice târguiesc și comandă din articolele
anunțate în foaia noastră, — să amintească că
firma a cecit-o în ziarul acesta.

BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS“
 Nou renovat! Nou renovat!

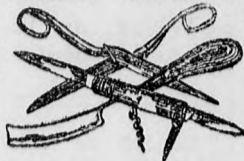
Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3- in sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27-56 inclusive baie in hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent in Parterre. Berărie in »Bachus Keller«. Prețuri solide. Halta tranvaielor orășenești cari duc la toate gările și stațiunile vapoarelor.

Nou renovat! Nou renovat!
 E 759-25.

JOAN TEJNOR

Timișoara-Fabric, Andrassy-u. 18.

Recomand numai fabricate de clasa primă ca: **cuțite de buzunar, briciuri de ras, foarfeci de oțel, instrumente chirurgice, tacâmuri, unelte de grădina, bantage; legături la curarea morburilor** se efectuește prin oameni experți **Ciorapi de gumi, specialist pentru mâni artistice, picioare și alte aparate ortopedice, preservative, ascuțiri, reparaturi, nichelări** se efectueșc garanție de oameni experți.



VIȚE AMERICANE ALTOITE ȘI NEALTOITE
 se află încă de vânzare la **PEPINIERELE**

VÁSÁRHELYI & HAIDU,
BIHARDIÓSZEG.



Peste 1 milion. Prețuri reduse cu 40%, in raport cu alte pepiniere cu toate că ținem foarte mult la execuția fină a calității și varietății după cum testează și o mulțime de scriitori de mulțumire din catalogul nostru, care la cerere să trimitte ori și cui gratis și franco.

WOHANKA FELE HONIGYARTMÁNY!
 NYERSOLAJ MOTOROK
 és LOKOMOBILOK
 ÜZEMKÖLTSEGEK
 NAGYSÁG SZERINT 1 1/2 2 filler
 DRÁNKENT és LOERONKENT NINCSEK ROBBOGÁS
 és TŰZ-VESZÉLY! MINDEN PENZÜGYÖRI
 ELLENŐRZÉS és ENGEDÉLY NÉLKŰL
WOHANKA TÁRSASÁG BUDAPEST
 (Korut 76)

(E 595)

PENTRU ARANJAMENTE ȘI LUCRURI BISERICESTI,

Wa 1013



dacă voți să cumpărați, cereți prețurent dela fabrica de industrie artistică bisericească a firmei

VRANITS és TAUSCH

Ujvidék.

MOSKOVITZ,

fabrică de ghete societate pe acții

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér).

Asortiment foarte bogat în specialități de ghete de primăvară lucrate în atelierul propriu.

TRAIAN NOVAC

magazin de modă p. domni și dame
BLAJ (Balázsfalva).



Mare depozit de cele mai bune gramofone și plăci pentru gramofone, cu prețuri ieftine.

Mareasortiment de postavuri de lână, netede și cu mostre pentru costume și haine, delinuri franceze de lână cu mostre p talii și halaturi, Grenadine cu mostre (se pot spăla), pânze pentru haine și zestre; cravate ce se pot spăla și delinuri. Mătăsuri netede și pentru căptușeli, mătăsuri p. costume și rocuri, pânze, sifoane, ștergere, abitudini p. masă basmalute și albituri p. paturi. — cu prețuri moderate. Pătării pentru bărbați și copii, ghete p. bărbați; femei și copii. cravate, cămași, guleri, manșete, ciorapi și tot felul de mărfuri marunte. Cercetarea magazinului meu poate fi cercetat fără obligamentul de a cumpăra. (Tr. 963.)



Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre făcerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință in ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GAURITE**, de dănsul inventate și premiate in mai multe rânduri, cari sunt provăzute in partea superioară — ca violta — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal in ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre făcerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.



Prețuri egale p. dame și p. domni:

10.— 17.—
 13.— 20.50

Telefon 2-18.

Mo 972

Cereți catalog de prețuri ilustrat.

■ ■ ■ ■ ■
 Fondat în a. 1845. Telefon 162—01.
DREHER IGNACZ ÉS FIA
 fabrică de mărfuri fine de oțel
BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.
 Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfece, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Cereți catalog. (E 599—50)

GHEORGHE SZÖCS
 :: CROITOR CIVIL ȘI MILITAR ::
BRAȘOV,
 Strada Mihael Weiss nr. 10.
 [Casa proprie].
 So 94—40
 Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate — Serviciu prompt! Prețuri solide!



Gratis nu, dar pentru prețuri foarte ieftine poți să cumperi cele mai bune oroloage, oroloage cu pendul, de părete și deșteptătoare, precum și bijuterii de aur și argint și articlii optici



STROBL JOZSEF
 clasornicar și giuvaergiu
LUGOJ, strada Bonnaz numărul 7
 Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță. (E 566—34)



ZIMMER FERENCZ TELEFON 61-24
 CS. ÉS KIR. UDV. SZÁLLÍTÓ
 BUDAPEST.
PEȘTE de BALATON.
 Singurul vânzător. Mare vânzare permanentă de totfelul de pești de mare și de râuri.
 Adresa telegrafică: ZIMMER ha'ászmaster, Budapest.
 Filială: IV., József-tér nr. 13. Telefon 138—19.



De aproape 50 de ani renumita firmă
Helderberg
 din SIBIU str. Helftauer 9
 este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :
pianine, pianuri și harmoniuri,
 instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Apeducte
 Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete
Knuth Károly
 Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif
Budapest, VII. Garay-u. 6—10 sz.
 (E 691—20)

IOHANN KLEIN
BISERICA-ALBĂ str. Capolna nr. 10.
MĂESTRU LĂCĂTUȘ DE LUCRĂRI PENTRU ZIDIRI ȘI DE ARTĂ DEPOZIT DE MAȘINI AGRICOLE.
 Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea de mașini. Instalator de apeducte. Atelier pentru repararea pompelor, a mașinilor cu benzin, motoare, mașini cu aburi și mașini agricole. Precum și repararea de decimale.



La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricați ni'am convins în decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog să se adreseze la bransa aceasta, — la mine, servind oricui și cu lămuriri. Lipire autogenă cu cea mai deplină garanță. Atelier special. Turnătorie de fier și oțel.
 Ke 541—30

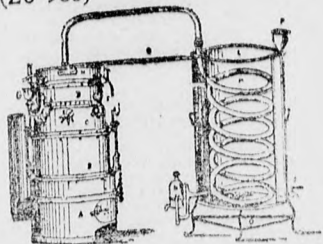
Noutăți de ghete de toamnă.
 Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.
Magazin special WEINBERGER JANOS
 Ve 847—156 **magazin de ghete**
ARAD TIMIȘOARA
 bulov. Andrassy nr. 20 (Temesvár) Cetate-Belváros, Mányadi-u. nr. 10.

Urmașii lui GÁLIK LAJOS ZVOLĚNSKI TESTV.

arămar

atelier și magazin: Budapest, VII, Kertész-u. 8.
(Zo 983)



Fabrică și liferează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier rachie, precum și garnituri complete fabricii chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine.
Catalog trimis gratuit.

POLACSEK HENRIK,

STRUNGAR ARTISTIC,
BUDAPESTA,
VII, Nagymező-utca 31. R.



Po 984

Recomandă fabricatele sale pregătite din lemn de prima calitate, ca bile pentru popici **Lingnum-Sanctum**, apoi articole pentru aranjamentul cafenelelor, precum: bile, dacuri pentru billard, șahuri, domino, rame pentru zăbre, în prețuri foarte moderate. Totodată iau în întreprindere tot felul de reparații în bransa mea, în preț mic. Comandele din provincie se execută prompt și solid.

SE DESFACE

La 1 Mai n. salonul de pălării pentru dame **LÁZÁR CZ.** Cu acest prilej se vor vinde pălării foarte moderne, cu prețuri moderate. Atrag atenția on. dame asupra acestui prilej.

LÁZÁR CZ.

salon de pălării p. dame

ARAD, Palatul Minorilor.

Tot aci de vânzare aranjament de prăvălie, rafturi, oglinzi, dulapuri de sticlă, mese, instrumente pentru luminat etc. De vânzare și casa nr. 17 din strada Damjanich
La 968

Cea mai mare prăvălie de sticlării, porțelan și lampe

GROSZ IGNÁCZ

Lugoj, (Lugos), piata Isabella, nr. 16

Go 1015



Mare asortiment de porțelanerie și sticlărie. — Lampe, oglinzi și cadre precum și cadouri ocazionale și pentru nunți.

Execută lucrări de sticlă p. zidiri și încădrări.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

FUND. IN a. 1878! :: MIJLOC EXCELENT, RENUMIT ȘI PLĂCUT,

VERITABILA ALIFIE-CENTIFOLIA

întrece orice medicament de casă.

PUTEREA ȘI EFECTUL:

Impiedică și încetează înveninarea sângelui. Orice operație devine de prisos. Folișoare mamele cari lăptează. Are efect excelent și sigur la orbant și la toate boalele învechite, la picioare rănite și crepate, la răni, — umflături de picioare, — răni provenite din săbie, din împunsături, din împușcare și la zdrobiri, îndepărtează corpuri străine și anume: sticlă, oase praf, salitră, spin etc., — la totfelul de umflături, buboane, carne ejc., — la totfelul de umflături, puroaie precum și la boala săibatică, carbuncule, puroaie precum și la boala de rac, — verușelei sau putrezire, — la bătănturi, la orice răni provenite din arsură, degenera, la orice boale îndelungate, umflături de gât, umflături de sânge, scurgerea urechilor și la opărirea pielii copiilor etc. Comandă mai mică decât 2 cutii nu se expediază. Trimiterea se face cu un ramburs, ori contra trimiterii înainte a banilor. 2 tegle costă 3 cor. 60 fil. — La comande mai mari se acordă rabat considerabil. În Budapesta de vânzare la: farmacia **Török József** și în numeroase farmacii. În cantitate mai mare de vânzare la drogheriele **Thalmayer és Seltz**, **Kochmeister utódal** și **Radanovits Testvérek** în Budapesta. — Unde nu este depozit comandă dela



Allein echter Balsam aus der Schützengasse-Apothekel des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

În general cunoscut ca unicul balsam veritabil, o sticlă familiară de 12/2 sau 6/1 sau 1 costă 5 cor. 60 filerli.

Ke 971

Farmacia Ingerul păzitor alui THIERRY A. în PREGRADA (lângă Rohitsch-Sauerbrunn);

UN MILION ALTOI DE VIIE

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurile se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e

Dr. Aur. I Vlad.

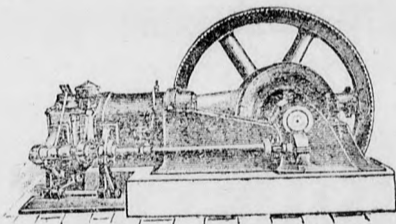
Filnd pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltaiți la perfecție. Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fii care viticultor și proprietar de vițe să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată, că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii. Se primesc băteji de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“.

(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).



(E 915)

SCHLICK-NICHOLSON

Fabrică și birouri: Budapesta VI, Váci-ut numărul 45—47. N-ri telefoanelor: 74-16., 74-17., 98—58., și 114—65.

Fabrică de mașini, vagoane și năi, soc. pe acții

Motoare-Diesel Sistem: Nicholson-Lietzenmayer

Motoare absorbitoare de gaz sistem „Luther-Münzl“ turbine de gaz sistem „Melmps-Pfenninger“, mașinica aburi, mașini pentru năi, cazane pentru aburi cu țevi de foc și pentru apă, aparate pentru curățirea apei. Aranjamente complete pentru stabilimente frigorifere, — fabrici de gheață, — abatorii, — stabilimente termochimice, — fabrici de zahăr, — fabrici de spirt, — cherestrae, — fabrici de țiglă și pentru alte stabilimente industriale. Turbine și pompe circulare, cu apăsare mică și mare. Ţevi din fer turnat, țevite și cu mănunchiu, pistoane, poduri de fer și mecanisme p. coperișe, ținătoare și stâlpi cu cuie, scripte și vârtejuri. Vagoane de tren p. persoane și mărfuri, precum și pentru trenuri electrice. Tot felul de mașini și obiecte de fer vărsat p. clădiri, turnătorie de metal și statui. Mașini agronomice: garnituri pentru mașini de îmblăntit, mașini de sămănat, tăietoare „Ásványi“ pentru tulei, ciururi pentru bucate, pluguri, mașini pentru nutrețuri, mașini cu motoară pentru sămănat etc. Vapoară pentru transport de persoane și de mărfuri, șleपुरi, pontoane, mașini de desnomolit, vârtejuri notătoare, elevatoare etc.



CORSETT CHIC

■■■■■■■■■■
Mme B. GOLDSTEIN
 Braşov, str. Kloster 33.
 „Prima fabrică de
 corsete din Braşov”

Execută și expediază orice
 articoli în bransa aceasta. —

Rog să cereți prețurent
 — ilustrat. —

Go [262-50]

■■■■■■■■■■

In atențiunea specială a proprietarilor de vii!

Dacă stropești cu **FORHIN**

Dacă prăluiești cu praf de **Aramă pucioasă**

Dacă ucizi molliile de vie cu **RAGOL**



I -reclamă mai puțină grijă.
 II -reclamă mai puțin lucru.
 III -plata de lucru e mai mică!

FORHIN —ul foarte mult ameliorată mistură de —
 în urma numeroaselor scrisori de mulțumiri
 și recunoștință pretinzându-se să întrebunțeze
 cu cea mai mare satisfacție.

FORHIN —ul nu are sediment, n. ape se solveste ușor și
 nu nimește cu siguranță peronosporul;
 este un material gata, compus din piatră vânăta,
 și este atât de lipicioasă, încât, fiind r. ua oricât
 de mare se poate face stropirea; întrebunțarea
 acestuia înseamnă o ocolășă economisire de
 lucruri și bani, materialul fiind gata complet!

Pomiculturii

să întrebunțeze în interesul lor
 propriu zămă de California,
 pentru apărarea împotriva insecte-
 lor de pomi eioli contra insecte-
 lor, brâu cursă pentru insecte
 pentru prinderea tuturor insecte-
 lor stricicioase, Laurină pentru apărarea împotriva insectelor pe timp
 de vară, Lauril Carbolicum pentru apărarea împotriva insectelor pe
 timpul iernii, Lauril cevră de oltuit pentru nobilitarea uftolilor, Ichneu-
 min pentru stropirea florilor plâpânde, Extract de Nicotia Quassia
 pentru stropirea pepinierelor de pomi, Topomer pentru stăpîrea soari-
 cilor de câmp, Pampil pentru prinderea insectelor și a vespoler. Cereți
 și vi se trimite gratis și franco descriere amănunțită și model
 de întrebunțare despre toate articolele.

FORHIN szőlőpermetezési anyaggár
 Budapest, VI., Váci-ut 93 V,
 precum și dela reprezentantul Nagy Farkas Arad (Bo 886)

Hotel „ORIENT”
 Budapesta, VII., bulevard Rákóczy nr. 42.

Renovată radical,
 85 camere cu lu-
 minație electrică.

Prețurile camerelor
 dela 3 cor. in sus.

Serviciu prompt și
 : conștiințios. :

(E 635-52)

Roagă binevoitor sprijin
 PROPRIETARUL.

VAI!



MĂ înacă afurisita
 asta de tuse.

Pastilele de piept a lui EGGER

sunt cele mai bune și cu efect grabnic și sigur în
 contra TUSEI, RĂCELEI, și FLEGMEI.

Au un gust foarte bun! Nu strică apetitul!

Cutia cu 1 și 2 coroane.

Cutie de probă cu 50 fil.

Se capătă la farmaciile și droguerii.

VIVAT!



Pastilele de pept a
 lui Egger, ocoli în
 scurt timp m'au vindecat.

Magazinul principal și de desfacere: Dr. EGGER LEÓ și EGGER I. Budapesta VI., Révai-u. 12 sz.

In ARAD se poate căpăta la următoarele farmacii: Berger Gyula, g. Földes Kelemen, Gécs László,
 Hajos Arpád, Hauer Lajos, Krebsz Géza, Kárpáti János, U. Kossuth Pál, Ring Lajos, Rozsnyai K.
 SzokolySándor, și Vojta Kálmán, apoi în drogeriile: Hanzu Nesztor, Török Andor és Társa, și Vojtak és
 Veisz. Se mai poate căpăta în: Gyorok, la farmacia, Másznyik Dániel, în Magyar Pécska la: Adler Gy.
 Lajos, în Pécska-Română la: Ioan Rocsin, în Simand la: Csiky Lukács, și în Szikszon: Fűredi Ede.
 (Le 412-26)

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute
 de cele mai favorabile condiții.

(Te 235-52)

Asigurări asupra vieții

(pentru învațatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale
 cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau
 dublă a capitalului, asigurări de pensune și de participare la câștig, asigurări
 de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.		K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate			4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc		119,830.992-—
	(viață		11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă			2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice infor-
 mații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad,
 Braşov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.

Mare asortiment de noutăți de primăvară și anume:

fuste, talii, halaturi, costume și rocuri de lister, precum și haine pentru copii.

STERN CECILIA

MAGAZIN DE MODA

ARAD, strada Forray numărul 2.

Costume după măsură se execută în decurs de 6 ore, iar haine de doliu se execută în decurs de 4 ore.

No 987



PRIMA CUSĂTORIE ARĂDANĂ CU PUTERE ELECTRICĂ.



Alifie „Măgnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșatei și contra tuturor boalelor de piele După întrebunțarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Ke 893-106

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebunța glicerina și vaselină, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebunțat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirt „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebunțări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fil.

Spirt „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciumei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebunțare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează perirea galiților. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :- Vă păziți de imitații!!

„HUNGÁRIA”

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
:: (BANCĂ GENERALĂ DE ASIGURARE). ::

Biroul central: Budapest, IV, Károly-körut 2.

Capital societar: . 6,000.000 cor.

Capital fund. de org.: 1,200.000 cor.

Președinte: contele Emeric Károlyi.

V.-președinți: Paul Elek de Malomszeg

și baronul Emeric Fejérváry.

Președ. comit.: contele Coloman Tisza.

Societatea e afară de cartel și e-faptește asigurări pe viață, contra focului, accidentelor de garanții, contra furtului cu spargere, a sticlei, vitelor și asigurări contra grindinei.

Explicații dă Reprezentanța generală din

Arad, str. Atczél Péter nr. 1

În casa institutului „Aradi Első Takarékpénztár”.

Hu 986

Dacă nu v'ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu între-lăsați a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

postavuri de haine pentru femei și pănuri pentru talii,

dellnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru haine.

Mare asortiment de decouri p. haine, cravate și corsete foarte moderne.

Roagă binevoitor sprijin cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI,

prăvălie de articlii de modă pentru femei și bărbați

ARAD, strada Forray, nrul 2/a.

Asortiment foarte bogat de ploiere negre și în colori moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de

ațe, pânze de bumbac și șifoane, albituri pentru masă, garnituri pentru cafea, ștergare, albituri pentru femei și bărbați, ciorapi, mănuși, broderii, basmăluțe, etc.

Rămășițe de pânze și broderii cu jumătate preț.

Singurul vânzător de cele mai bune ploiere pentru domni și femei, pe lângă o garanță de 1000 zile.

la 970

Szántó Mór és Tsa

Zilele acestea se va deschide

în clădirea teatrului

cel mai mare și mai frumos

MAGAZIN DE HAINE

pentru bărbați, băieți și copii.

Serviciu prompt!

Prețuri fixe!

O încercare vă convinge.

Renumerele acestei distinse firme nimic nu-l dovedește mai bine, decât dreptul de existență al firmei.

In Miskolcz se află un magazin principal și fabrică.

Filiale: In Arad, Miskolcz, Rozsnyó, Sighetul Marmației (Máramorossziget), Sátoraljauhely, Salgótarján, Sătmar (Szatmár) și în Ózd.

A apărut luxosul prețurent de primăvară, pe care la dorință firma îl trimite oricui gratis și franco.

Sa 1021